

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko- správní

Vývoj hospodářské trestné činnosti na území České republiky
Martina Jonáková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Jonáková**
Osobní číslo: **E16292**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Vývoj hospodářské trestné činnosti na území České republiky**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je charakterizovat hospodářské trestné činy. Zabývá se analýzou vývoje hospodářské trestné činnosti na území ČR. Práce se zaměří na detailnější vysvětlení specifik trestných činů v České republice a přiblíží úlohu orgánů činných v trestním řízení při odhalování hospodářské kriminality.

Osnova:

- Vymezení hospodářské trestné činnosti.
- Analýza vývoje hospodářské trestné činnosti na území ČR.
- Bližší charakteristika vybraných trestných činů.
- Orgány činné v trestním řízení a jejich úloha při odhalování hospodářské trestné činnosti.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČASTORÁL, Z. Ekonomická kriminalita a management. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7452-005-1.

FRYŠTÁK, M. Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2007. 205 s. ISBN 978-80-87071-18-2.

CHMELÍK, J., BRUNA, E. Hospodářská a ekonomická trestná činnost. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 204 s. ISBN 978-80-7408-109-5.

ŠMÍD, T., KUPKA, P. Český organizovaný zločin: od vyděračů ke korupčním sítím. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011. 348 s. ISBN 978-80-210-5618-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Liběna Černožorská, Ph.D.

Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **3. září 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

doc. Ing. Romana Provázničková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2019

Martina Jonáková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Liběně Černožské, Ph. D., za odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

Dále mé poděkování patří Mgr. Martinu Koňáříkovi z Ministerstva vnitra za poskytnuté materiály. Na závěr bych ráda poděkovala celé své rodině, která mě podporovala během celého studia.

ANOTACE

Práce je zaměřena na hospodářskou trestnou činnost a její vývoj na území České republiky. Soustředí se na charakteristiku hospodářské kriminality a rozbor vybraných trestných činů. Dále mapuje vývoj hospodářské trestné činnosti od 60. let po současnost a zabývá se orgány činnými v trestním řízení.

KLÍČOVÁ SLOVA

hospodářská trestná činnost, kriminalita, trestné činy, vývoj trestné činnosti

TITLE

Development of economic crime within territory of the Czech Republic

ANNOTATION

The thesis is focused on economic crime and its development in the territory of the Czech Republic. It concentrates on the characteristic of economic crime and analysis of selected crimes. The thesis further captures the development of economic crime from the 60s to the present. It also deals with authorities involved in criminal proceedings.

KEYWORDS

economic crime, criminality, crimes, development of criminal activity

OBSAH

Úvod	10
1 Vymezení hospodářské trestné činnosti	11
1.1 Hospodářská trestná činnost a kriminalita	11
1.2 Ekonomická a finanční kriminalita	12
1.3 Specifikace pachatelů	12
1.3.1 Kriminogenní faktory	13
1.4 Formy hospodářské kriminality	14
1.5 Právní úprava hospodářské trestné činnosti	17
2 Charakteristika vybraných trestných činů	20
2.1 Trestné činy páchané v minulých letech	20
2.1.1 Delikty typické pro období v letech 1960 - 1989	20
2.1.2 Delikty typické pro období v letech 1989 - 2009	21
2.2 Trestné činy páchané v současnosti	26
3 Analýza vývoje hospodářských trestných činů na území ČR	29
3.1 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 1960	30
3.2 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 2000	32
3.3 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 2010	35
3.3.1 Hospodářská trestná činnost v letech 2010 - 2015	35
3.3.2 Hospodářská trestná činnost v letech 2016 - 2018	38
4 Odhalování hospodářské kriminality	41
4.1 Orgány činné v trestním řízení	41
4.2 Ostatní organizace odhalující hospodářskou kriminalitu	44
Závěr	46
Použitá literatura	48

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vývoj zjištěných trestných činů zpronevěry v letech 1994 - 2009	22
Obrázek 2: Vývoj zjištěných trestných činů nekalé soutěže v letech 1994 - 2009	23
Obrázek 3: Vývoj zjištěných trestných činů porušení práv k ochranné známce v letech 1997 - 2009	25
Obrázek 4: Vývoj zjištěných trestných činů zkrácení daně v letech 1994 - 2018.....	26
Obrázek 5: Vývoj zjištěných trestných činů padělání platebních prostředků v letech 2010 - 2018	27
Obrázek 6: Vývoj zjištěných hospodářských trestných činů v letech 1981 - 2000.....	31
Obrázek 7: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 1993 - 1999	32
Obrázek 8: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009	33
Obrázek 9: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2000 - 2009	34
Obrázek 10: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2010 - 2015	36
Obrázek 11: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2010 - 2015	37
Obrázek 12: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2016 - 2018	38
Obrázek 13: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2016 - 2018	40

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj vybraných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009.....	33
Tabulka 2: Počet oznámení o podezřelém obchodu, které obdržel finanční analytický útvar	44

SEZNAM ZKRATEK

ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FAÚ	Finanční analytický úřad
HTČ	Hospodářské trestné činy
IT	Informační technologie
KSČ	Komunistická strana Československa
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OHK	Odbor hospodářské kriminality
PHM	Pohonné hmoty a mazadla
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
TČ	Trestná činnost
TSK	Technicko- statistická klasifikace
VB	Veřejná bezpečnost

ÚVOD

Hospodářská trestná činnost patří k nenásilným formám trestné činnosti. Není na první pohled zřejmá, ale pro společnost je velmi nebezpečná. Způsobuje vysoké škody a ohrožuje řádné fungování ekonomického systému. Pachatelé vymýšlejí stále nové a rafinovanější způsoby páčání. Proto je jejich odhalení velmi komplikované a vyžaduje určitou odbornost.

Hospodářská kriminalita se na území České republiky objevovala již před rokem 1989. Trestné činy v tomto období měli na svědomí především tzv. „veksláci“. Následná transformace centrálně řízené ekonomiky na tržní způsobila značný rozvoj kriminality. Právní systém měl ještě velké nedostatky. Těchto mezer v zákoně zločinci zdatně využívali, a počet trestných činů se rapidně zvýšil. Tento nárůst pokračoval až do roku 1999. Nové století s sebou naopak přineslo snížení hospodářské kriminality a stabilizaci právního prostředí. V roce 2009 se navíc společnost dočkala nového trestního zákoníku.

Motivací k výběru tohoto tématu byla právě závažnost a aktuálnost a také široká škála různých forem kriminality a směrů, ve kterých může působit. Hospodářská trestná činnost se neustále vyvíjí a objevují se nové formy a oblasti, které může ovlivňovat.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat hospodářské trestné činy a zmapovat vývoj hospodářské trestné činnosti na území ČR. Práce se zaměřuje na detailnější vysvětlení specifík trestných činů v České republice a přibližuje úlohu orgánů činných v trestním řízení při odhalování hospodářské kriminality.

V první kapitole jsou uvedeny základní informace o hospodářské kriminalitě. Dále jsou popsána specifika pachatelů a faktory, které je ovlivňují. Také jsou zde charakterizovány jednotlivé formy hospodářské trestné činnosti. V poslední části této kapitoly je rozebrán vývoj právní úpravy hospodářské kriminality od druhé poloviny 20. století až do současnosti. Druhá kapitola se soustředí na rozbor specifík vybraných trestných činů a je doplněna příklady z praxe. V následující kapitole je provedena analýza rozvoje hospodářské trestné činnosti. V této části je popsáno, jak vypadala situace v daném období, počty trestných činů a také výše škod. Pro přehlednost je vše doplněno grafy a tabulkami. Čtvrtá kapitola se věnuje metodice vyšetřování hospodářské kriminality a zabývá se vývojem orgánů činných v trestním řízení a jejich úlohou v odhalování hospodářské trestné činnosti. Na závěr je provedeno vyhodnocení zjištěných poznatků.

1 VYMEZENÍ HOSPODÁŘSKÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

V této kapitole jsou vysvětleny základní pojmy, které tvoří podstatu dané problematiky a jsou potřebné k pochopení celé práce. Především je rozebrán hlavní rozdíl mezi hospodářskou trestnou činností a hospodářskou kriminalitou. Následně je vymezena ekonomická a finanční kriminalita, poté jsou definována základní specifika pachatelů a kriminogenní faktory. Dále jsou popsány vybrané formy páchaní trestné činnosti. V závěru kapitoly je proveden rozbor vývoje právní úpravy.

1.1 Hospodářská trestná činnost a kriminalita

Veřejností jsou termíny **hospodářská trestná činnost** a **hospodářská kriminalita** často zaměňovány a považovány za synonyma. To je ovšem nesprávné. Jejich hlavní rozdíl spočívá v tom, že hospodářská kriminalita nemusí být vždy kvalifikována jako trestný čin, je to tedy obecnější pojem. Avšak hospodářská trestná činnost vždy naplňuje znaky trestného činu. [6]

J. Chmelík [10] definoval hospodářskou kriminalitu jako zaviněné (společensky škodlivé) jednání popsané ve zvláštní části trestního zákoníku, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy subjektů těchto vztahů. Podle této definice patří do oblasti hospodářské kriminality především protiprávní jednání, která naplňují skutkovou podstatu některého z trestných činů uvedených v páté nebo šesté hlavě zvláštní části trestního zákoníku. Dále sem spadají ta jednání, která naplňují skutkovou podstatu jiného trestného činu, pokud při jeho páchaní jsou pachatel nebo poškozený v postavení subjektů vykonávajících podnikatelskou činnost a trestná činnost souvisí s jejich podnikáním. Lze mezi ně zařadit i činy, ke kterým došlo ve vztazích založených obchodním nebo pracovním právem k tíži zaměstnavatele, nebo na základě jiného právního vztahu souvisejícího s hospodářstvím, ekonomikou nebo financemi. Mezi hospodářskou kriminalitu patří také činy naplňující skutkovou podstatu trestných činů úředních osob a trestných činů souvisejících s úplatkářstvím nebo korupcí, pokud je spáchal představitel veřejné správy při výkonu své pravomoci v souvislosti s plněním hospodářských úkolů v obecném zájmu nebo takové jednání proti tomuto představiteli směřovalo, nebo slouží k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

1.2 Ekonomická a finanční kriminalita

Výrazy ekonomická kriminalita a hospodářská kriminalita se často zaměňují, a to oprávněně, jak je zřejmé z následujícího textu.

Podle doporučení výboru ministrů Rady Evropy je ekonomický zločin definován delikty, jako například nekalá soutěž, celní trestné činy, počítačové zločiny, kartelové trestné činy či falešné firmy. Byly snahy definovat ekonomickou kriminalitu jako samostatnou, ale z doporučení Rady Evropy lze konstatovat, že ekonomický zločin je obsahově stejný jako hospodářská kriminalita. Z toho tedy vyplývá, že hospodářská a ekonomická kriminalita jsou synonyma jednoho a téhož protiprávního jevu. Institut pro kriminologii a sociální prevenci Ministerstva spravedlnosti uvádí tuto definici: *Ekonomická kriminalita je protiprávní ekonomické jednání, kterým byl dosažen finanční nebo jiný prospěch na úkor konkrétního ekonomického subjektu, které naplňuje zákonné znaky skutkových podstat konkrétních trestných činů.* Tato definice je však jen potvrzením toho, že pojmy hospodářská a ekonomická kriminalita jsou synonyma. Znak „protiprávní jednání, kterým byl dosažen finanční nebo jiný prospěch na úkor konkrétního ekonomického subjektu“, je znak, který je totiž ve své podstatě obsahovým pojmem hospodářské kriminality. [10]

Finanční kriminalita je definována jako trestná činnost směřující proti fungování bankovního systému, kapitálového trhu a finančních institucí, zejména bank, burz a pojišťoven. Finanční kriminalita je tedy podmnožinou kriminality hospodářské, od které se liší spíše než jinými znaky skutkové podstaty rozdílným předmětem útoku. [11]

1.3 Specifikace pachatelů

Pachatelem je dle trestního zákoníku ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Může jím být fyzická i právnická osoba. [36] Trestná činnost páchaná prostřednictvím právnických osob má rozsáhlejší rozměry a vysokou škodlivost, nebezpečnost těchto činů spočívá především v jejich velkém vlivu.

Je-li pachatelem fyzická osoba jde většinou o bezúhonného člověka, který nemá žádné nebo jen malé zkušenosti s orgány činnými v trestním řízení. Je to způsobeno tím, že ti vzdělanější a mocnější využívají osoby z nižších společenských tříd, aby za ně dělali „špinavou práci“. Z tohoto důvodu se hovoří o „kriminalitě bílých límečků“. Toto označení je odvozeno od

charakteristického oblečení představitelů profesí, jako jsou např. právníci, bankéři, lékaři či úředníci. Bílý límeček se lehce zašpiní, a proto jsou považováni za ty, kteří si „nešpiní ruce“.

[31] Tento termín definovalo mnoho autorů. F. Hertung ho v roce 1950 formuloval jako „porušení hospodářského zákona, které je páchané pro finanční zisk s pomocí nebo prostřednictvím pracovníků podniku při plnění obchodní činnosti“. B. Clinard ho v roce 1952 definoval jako „porušení zákona především skupinou obchodníků, svobodných pracovníků a úředníků v souvislosti s jejich prací“. Velmi častým způsobem obhajoby je pak odkaz právě na rady právníků, na nezkušenost, neznalost právních norem, na podnikatelské riziko a podobně.

Fyzické osoby, které páchají hospodářskou trestnou činnost, lze rozdělit do několika kategorií. Do první kategorie se řadí zaměstnanci, osoby stojící vně hospodářského subjektu, proti němuž je páchána trestná činnost. Do druhé patří quasi majitelé, což jsou majitelé či spolumajitelé podniků, akcionáři hospodářských subjektů, proti kterým a současně v jejichž zájmu je páchána trestná činnost. Tyto osoby trestnou činnost páchají především za účelem zvyšování svých zisků a pro dosažení nejrůznějších zvýhodnění na finančních trzích.

1.3.1 Kriminogenní faktory

Okolností ovlivňujících subjekty k páchání trestných činů je celá řada. Každá změna morálky a nepsaných pravidel chování ve společnosti ovlivňuje kriminalitu. Přeměna „socialistické společnosti“ na demokratickou s sebou přinesla markantní změnu morálky. Vytvořilo se společensko-ekonomické prostředí, ve kterém se projevila naprostá absence zákonů. Státnímu zastupitelství byly výrazně zúženy kompetence. Pachatelé si mezery v legislativě uvědomovali a dovedně jich zneužívali. [10] Po roce 1989 ke kriminálnímu jednání sváděly také nedostatky v efektivnosti při odhalování, objasňování a dokumentování této trestné činnosti a dále nekomplexní a nejednotný přístup, absence týmové práce a potřebných ekonomických vědomostí a nedostatečné odborné znalosti a zkušenosti mladých policistů. [2]

Dalším faktorem ovlivňujícím kriminalitu je ekonomická nerovnost, kterou se mění polarizace bohatství na jedné straně a sociální chudoba na straně druhé. Sociální problémy s sebou přináší také vysoká nezaměstnanost. Její nárůst může přinášet snížení koupěschopnosti obyvatel či zvýšení majetkové i jiné kriminality.

1.4 Formy hospodářské kriminality

Hospodářská kriminalita je velice rozmanitá. Existuje mnoho způsobů a forem, kterými ji lze provádět. Pachatelé jsou vynalézaví a formy hospodářské trestné činnosti se i vlivem nových technologií neustále vyvíjejí. Vystihnout a popsat všechny její podoby je proto velmi těžké.

V předchozím textu bylo konstatováno, že **finanční kriminalita** je součástí hospodářské kriminality, lze ji proto považovat za jednu ze základních forem. Řadí se sem například zpronevěry svěřeného majetku; fakturační, úvěrové, dotační a subvenční podvody; machinace při veřejných zakázkách a dražbách nebo zkrácení daně. [10]

Další formou je **trestná činnost proti měně**, která narušuje stabilitu trhu a důvěryhodnost měny. Lze sem zahrnout výrobu a držení padělatelského náčiní, vyhotovení padělků a jejich uvádění do oběhu a dále pozměňování cenných papírů a bezhotovostních platebních prostředků. Tím, jak se postupně zdokonalují ochranné prvky, se padělání stává čím dál obtížnější. [6]

Pojistný podvod může spáchat kdokoliv, kdo má způsobilost k právním úkonům a je oprávněný uzavřít pojistnou smlouvu. Pachatel nemusí mít žádné výrazné intelektové nebo jiné schopnosti. Dále je pro něj typické, že při uplatňování nároku na pojistné plnění předkládá padělané písemnosti o vzniku pojistné události, ke které buď vůbec nedošlo, nebo nastala způsobem, který nezakládá nárok na pojistné plnění. Rozhodujícími písemnostmi, na jejichž základě je zpravidla dokazován podvodný úmysl, jsou návrhy pojistné smlouvy, originály nebo kopie pojistných smluv uzavřených mezi pojistitelem a pojištěným a také hlášení pojistných událostí, které musí mít rovněž písemnou podobu.

Úvěrové a dotační podvody lze v porovnání s pojistnými podvody označit za poměrně nové. Předpokladem pro vznik tohoto podvodu je uzavření smlouvy o úvěru, které probíhá v několika fázích. Nejprve spolu jednájí banka a žadatel o úvěr, který následně podá písemnou žádost o poskytnutí úvěru. Banka žádost posoudí a poté je uzavřena úvěrová smlouva. V poslední etapě se kontroluje plnění úvěrových podmínek a závazků. Ve fázi, kdy je předkládána žádost o poskytnutí úvěru, poskytuje žadatel zejména potvrzení o zaměstnání a výši čistého měsíčního příjmu. Při žádosti o poskytnutí dotací se navíc vyžaduje potvrzení nebo čestné prohlášení o bezdlužnosti vůči orgánům veřejné správy. Úvěrový podvod je často páchan s pomocí tzv. „bílého koně“. Ten za slíbenou provizi uzavře několik úvěrových smluv. Bez jeho pomoci by totiž hlavní pachatel nebyl schopen daný trestný čin vůbec spáchat. Často jsou k tomu zneužívání ekonomicky slabí nebo nepřizpůsobiví občané. Od těchto osob

pod různými záminkami nebo sliby získávají jejich osobní doklady a podpisy na úvěrových smlouvách. Jednou z možností, jak předejít těmto podvodům, je, že si banky ještě před poskytnutím úvěru telefonicky ověří, zda žadatel o úvěr skutečně pracuje u zaměstnavatele, jehož potvrzení o zaměstnání a výši příjmu k žádosti o úvěr doložil. [10]

Mezi formy hospodářské trestné činnosti patří i **legalizace výnosů z trestné činnosti**, což lze popsat jako transformaci příjmů z trestné činnosti na legální příjmy. Často je také označována jako „praní špinavých peněz“. Nelegální zisky mohou pocházet například z obchodu s drogami, se zbraněmi, s bílým masem nebo z nelegální výroby a šíření autorských děl. [2] Cílem je vzbudit dojem, že jde o příjem nabytý v souladu se zákonem. Děje se to zpravidla ve třech fázích. V první etapě se umístí získané prostředky na účty, nákupem finančních nástrojů nebo komodit. Druhá etapa zahrnuje velké množství nejrůznějších transakcí, které mají původní obnos oddělit od jejich nezákonného zdroje a ztížit následnou identifikaci. A třetí etapa uvádí legalizované peníze do oficiální ekonomiky. Častým znakem procesu legalizace bývá jeho internacionalizace. To znamená, že nelegální zisky produkované na území jednoho státu mohou být zlegalizovány v jiném státě. Pachatelé této trestné činnosti musí být odborně zdatní a ekonomicky a obchodně vzdělaní, protože samotná legalizace musí být důvěryhodná.

Hospodářská trestná činnost v oblasti daní připravuje stát o miliardy korun. Daňové úniky lze dělit do dvou základních skupin. První jsou neúmyslné daňové úniky. Příčinou je zejména velmi malá zkušenost s podnikáním a souvisejícími povinnostmi. Právní úprava daní je velmi složitá a často se aktualizuje, proto je těžké se v problematice orientovat. Druhou skupinu tvoří úmyslné daňové úniky, které se dále rozčleňují na legální postupy, využívající služeb daňových poradců a neustále vyhledávají mezery v právních předpisech, a nelegální postupy. Tyto nelegální postupy obcházejí daňové předpisy například tím, že zatajením nebo umělým vytvořením neexistujících nákladů snižují daňový základ. Pro tuto skupinu daňových úniků je charakteristická vysoká míra organizovanosti, napojení a provázanost se státními orgány a používání kriminálních metod a postupů při zakrývání své činnosti. [10]

Trestná činnost ve formě organizovaného zločinu je páchána nejčastěji. Zločinci jednají promyšleně a disciplinovaně. Proto je proniknutí ke zločinu a jeho odhalení velice těžké a vyžaduje zvláštní prostředky i postupy v pátrání. Pokud se trestného činu dopustí skupina pachatelů, pak je tento skutek sankcionován přísnějšími kritérii. Tato tzv. „skupinová trestná činnost“ může být spáchána příležitostnou skupinou, u této skupiny nelze hovořit o

promyšleném páčání trestné činnosti. Skupinové trestné činnosti se dopouštějí také tzv. party, u kterých lze pozorovat určitou soudržnost, hierarchii a uvědomělost konání. Další formou jsou organizované kriminální skupiny. Zde je patrná vyšší forma organizovanosti, hierarchická struktura je spojená s dělbou činností a tato skupina se často soustřeďuje na určitý vyhraněný druh trestné činnosti. Posledním typem je zločinecká organizace. Tato organizace je definována jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páčání úmyslné trestné činnosti. Zločinecká organizace je charakterizována prolínáním organizovaného zločinu do oficiálních mocenských struktur a mezinárodním propojením. [11]

Kriminalita v oblasti duševního vlastnictví zahrnuje delikty, které porušují vlastnická práva k hospodářsky využitelným nehmotným statkům i k autorským právům. Mezi typické způsoby páčání se může zařadit výroba plagiátů; označení výrobků ochrannou známkou, k níž patří právo jinému; uvedení nelegálního zboží do oběhu; nelegální výroba rozmnoženin nebo nelegální šíření autorských děl.

Další formou je **počítačová kriminalita**. Představuje trestné činy, které jsou páčány pomocí výpočetní techniky a programového vybavení. Ve srovnání s klasickou trestnou činností má několik zvláštností. Jde například o rychlost páčání, prostředky ke spáchání počítačové kriminality jsou obecně dostupné, pachatelé jsou osoby s vyšším vzděláním, s teoretickými i praktickými znalostmi a dovednostmi a prevence je finančně náročná. Mezi typické formy patří neoprávněné změny v uložených datech, pronikání do cizího počítače a jeho programového vybavení nebo neoprávněné pokyny k počítačovým operacím.

Společnost nejvíce vnímá **hospodářskou trestnou činnost v oblasti bankovníctví**. Relativně malým objemem kapitálu je spravován cizí kapitál, který je mnohonásobně vyšší. Charakteristickým případem je přidělení vysokého úvěru vlastníkově podílu bankovní společnosti. Tento úvěr ovšem dlužník již nesplácí. Další formy deliktů páčá management, který může poskytovat úvěr bez reálného důvodu, nebo jsou prostředky z úvěru použity na jiné účely, než bylo uvedeno. Dále je nutné se ještě zmínit o tzv. „tunelování“. To je charakterizováno jako vyvedení finančních prostředků z prosperující společnosti do jiných, pro tento účel založených společností nebo za účelem obohacení fyzické osoby, která měla rozhodovací pravomoc nad těmito prostředky. [10]

Jako jednu z forem hospodářské trestné činnosti je možné uvést i **kriminalitu v oblasti životního prostředí**. Řadí se sem různé způsoby znečišťování životního prostředí, poškozování

lesa těžbou či usmrcení, zničení a jakékoli neoprávněné přechovávání zvláště chráněných druhů živočichů. Mnohdy je obtížné rozpoznat, že dochází k páchání hospodářské kriminality. Určitým vodítkem může být to, že určitá společnost je ovládána jednou osobou nebo malou skupinou osob a není pod dohledem žádného dozorčího orgánu. Pro tuto společnost jsou dále typické neobvyklé a složité transakce a také velké zisky oproti jiným podnikům.

1.5 Právní úprava hospodářské trestné činnosti

V každé demokratické společnosti, která je založena na tržním hospodářství, tvoří významnou součást trestního zákona i hospodářské trestné činy (HTČ). Je třeba zajistit trestněprávní ochranu ekonomiky i fungování hospodářského mechanismu. [6] Základní normy, které upravují hospodářskou kriminalitu, jsou trestní zákoník a trestní řád.

V roce 1852 vstoupil v platnost **trestní zákon č. 117 říšského zákoníku o zločinech, přečinech a přestupcích**. Hospodářské trestné činy v tomto zákoně nebyly přímo definovány, byly upraveny různými ustanoveními, například ustanovením o zpronevěře či o podvodu. Tento zákoník platil do poloviny roku 1950, pak jej nahradil **trestní zákon č. 86/ 1950 sb.** Trestné činy hospodářské již byly samostatně upraveny ve druhé hlavě zvláštní části tohoto zákona. Tato hlava se dále členila na čtyři oddíly: trestné činy proti hospodářské soustavě, trestné činy proti jednotnému hospodářskému plánu, trestné činy proti měně, trestné činy daňové a porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou. [30]

V roce 1961, po tzv. vítězství socialismu v Československu, začal platit **zákon č. 140/1961 Sb.**, který nabyl účinnosti 1. ledna 1962. Tento zákon byl mnohokrát novelizován a platil až do roku 2009. Členil se na obecnou část, která vymezovala společná ustanovení všem či více trestným činům, a zvláštní část. Ta byla rozdělena do 12 hlav: trestné činy proti republice; trestné činy hospodářské; trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných; trestné činy obecně nebezpečné; trestné činy narušující občanské soužití; trestné činy proti rodině a mládeži; trestné činy proti životu a zdraví; trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti; trestné činy proti majetku; trestné činy proti lidskosti; trestné činy proti brannosti a trestné činy vojenské. [34]

Hospodářské trestné činy byly definovány ve druhé hlavě zvláštní části. Tato hlava byla rozčleněna na pět oddílů, konkrétně na trestné činy proti hospodářské soustavě, trestné činy proti hospodářské kázni, trestné činy proti majetku v socialistickém vlastnictví, trestné činy proti měně a trestné činy daňové, trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných

známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu. Současně s tímto zákonem nabyl účinnosti i nový **trestní řád č. 141/1961 Sb.** [30]

Konec totalitního režimu v listopadu 1989 způsobil zásadní změny. Skončilo mnohaleté porušování lidských práv a došlo ke změnám společenského uspořádání. V platnosti zůstal zákon č. 140 z roku 1961, ale byl novelizován z důvodu značného nárůstu kriminality. Změny se týkaly obecné i zvláštní části. Řada trestných činů byla vypuštěna, některé skutkové podstaty trestných činů byly nově vytvořeny a jiné skutkové podstaty byly zase změněny či doplněny.

První novela trestního zákona po roce 1989 se týkala zařazení skutkové podstaty trestného činu ohrožení životního prostředí. Také byl vypuštěn celý třetí oddíl hlavy druhé, označený jako „trestné činy proti majetku v socialistickém vlastnictví“. Další novela se týkala zakotvení nové skutkové podstaty, která reagovala na negativní jevy, jako např. trestné činy pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě. Novela z roku 1999 zpřísnila trestní sazbu ve věci korupce a úplatkářství. Pro postih hospodářských a majetkových trestných činů mělo velký význam vymezení výše škody. Toto kritérium odlišovalo trestné činy od přestupků. V roce 2002 byl do zákona vložen nový trestný čin pod názvem legalizace výnosů z trestné činnosti. [30] Od roku 2003 byl na ministerstvu spravedlnosti dokončován návrh nového trestního zákoníku, který byl dne 21. 7. 2004 předložen poslanecké sněmovně, která ho však neschválila. Po změnách a doplňcích byl návrh přijat až v roce 2009. Do doby přijetí nového zákona došlo celkem k 73 novelizacím. [33]

V současné době platí **zákon č. 40/2009 Sb.**, který nabyl účinnosti 1. ledna 2010. Je členěn na obecnou a zvláštní část a přechodná a závěrečná ustanovení. V obecné části jsou uvedena společná ustanovení, která určují a vymezují všechny nebo více trestných činů. Například trestní odpovědnost a její zánik nebo ukládání trestů a ochranných opatření. Ve zvláštní části lze nalézt trestné činy a jejich charakteristiku. Tento oddíl je rozdělen do 13 hlav. Trestné činy hospodářské jsou uvedeny v hlavě šesté. Tato hlava se člení na čtyři díly. Konkrétně na trestné činy proti měně a platebním prostředkům; trestné činy daňové, poplatkové a devizové; trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou a trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorským právům.

Šestá hlava není jediná, která chrání hospodářské zájmy. Dále je to zejména hlava pátá – trestné činy proti majetku, konkrétně jde například o krádež, zpronevěru, pojistný, úvěrový a dotační podvod, legalizaci výnosů z trestné činnosti a trestný čin poškozování

věřitele. Dále hlava devátá – trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci a také hlava osmá – trestné činy proti životnímu prostředí. [36]

Trestní řád zůstal v platnosti od roku 1962, ale byl mnohokrát novelizován. Tento právní předpis upravuje postup a činnost orgánů činných v trestním řízení při zjišťování trestných činů, jejich pachatelů a při jejich potrestání. Současný trestní řád se dělí na pět částí: společná ustanovení, přípravné řízení, řízení před soudem, některé úkony související s trestním řízením a přechodná a závěrečná ustanovení. [6] Další zákony související s touto trestnou činností jsou například Listina základních práv a svobod, Občanský zákoník či Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

Vzhledem k tomu, že se neustále zvyšovala trestná činnost páchaná prostřednictvím právnických osob, která má vysokou společenskou škodlivost, došlo k přijetí **zákona č. 418/2011 Sb.**, o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tento zákon představoval zásadní průlom, od této chvíle se právnické osoby mohou přímo dopustit protiprávního jednání. Zákon byl odsouhlasen, aby bylo možno právnické osoby stíhat, soudit, trestat, ale také preventivně působit na celou společnost. Pro trestní odpovědnost právnických osob je potřebná právní subjektivita, která vzniká zápisem do obchodního rejstříku. V České republice byl zvolen model pravé trestní odpovědnosti. Znamená to, že právnickou osobu lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat konkrétní fyzická osoba, která trestný čin spáchala. Trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný jejím jménem nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak například statutární orgán, člen statutárního orgánu nebo ten, kdo u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost. Zajímavá je problematika přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na jejího právního nástupce. Cílem je zabránit tomu, aby se obviněná právnická osoba vyhnula nutnosti nést důsledky trestní odpovědnosti. Právním nástupcem je ten, který práv i povinností, jež dotčená právnická osoba pozbyla, nabývá. [10]

2 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

Tato kapitola se zaměřuje na vysvětlení specifik některých trestných činů. Je rozdělena do dvou částí. V první části jsou charakterizovány hospodářské trestné činy typické pro období od 60. let 20. století do roku 2009. Ve druhé části jsou popsány činy, se kterými se lze setkat v současnosti. Vybrány jsou ty nejzajímavější nebo nejpočetnější trestné činy. Jednotlivé případy jsou podrobně rozebrány, je uvedena základní charakteristika, dále popis vývoje a také vlastnosti či dovednosti pachatelů. Řada popisovaných trestných činů je doplněna skutečnými případy z praxe.

2.1 Trestné činy páchané v minulých letech

Tato podkapitola je členěna na hospodářské trestné činy páchané v období let 1960 - 1989. V této části bude zmíněn organizovaný zločin, dále bude uvedeno rozkrádání socialistického majetku a podplácení. Druhá část se týká období v letech 1989 - 2009. V tomto období se nejčastěji vyskytovaly trestné činy zpronevěry, nekalé soutěže a porušení práv k ochranné známce.

2.1.1 Delikty typické pro období v letech 1960 - 1989

Éra socialismu byla typická nedostatečnou nabídkou služeb a spotřebního zboží. Nebyla možnost koupě značkového textilu, elektroniky ani kosmetiky. Tyto nedostatky zapříčinily vznik zločineckých organizovaných skupin, v jejichž čele stáli tzv. „veksláci“. Ti zajišťovali produkci nedostatkového západního zboží. Největší poptávka byla po džínách, kečkách, ale i žvýkačkách. Mimo jiné se zabývali i nelegálním prodejem cizích měn. S poskytováním těchto služeb a výměnou zboží jim pomáhal hotelový personál, průvodci zahraničních turistů či dálkoví řidiči kamionů. Svět veksláků a jiných zločinců se propojoval především na diskotékách. Ti nejtalentovanější z nich měli kontakty i mezi policisty a celníky. [31]

Trestný čin, za který byli dopadení „veksláci“ souzeni, se nazýval **spekulace**. Byl upraven v paragrafu 117 hlavy druhé trestního zákona. Definoval pachatele jako osoby, které si opatřují nebo přechovávají předměty ve větším rozsahu či ve větší hodnotě s úmyslem je se ziskem prodat nebo směnit. [34] Vzhledem k tomu, že ČSSR neměla žádnou organizovanou zločineckou tradici, nedali se tehdejší zločinci označovat jako mafiánský spolek, ale spíše jako „zločinci kamarádi“. [31]

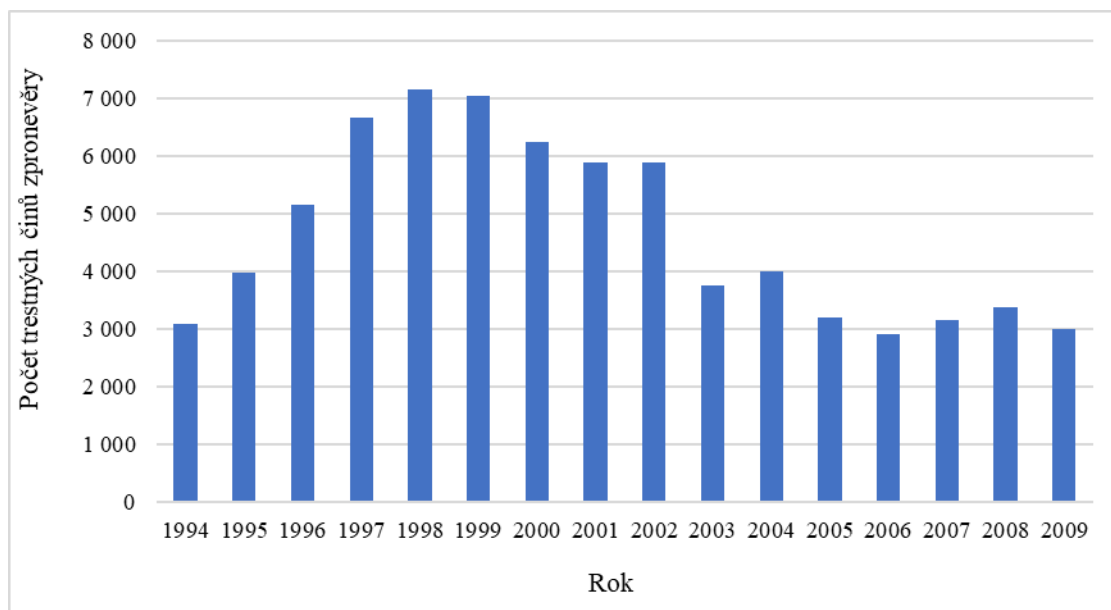
Dalším problémem, se kterým se potýkala tehdejší společnost, bylo rozkrádání **socialistického majetku**. Státní vlastnictví, které bylo formulováno jako majetek všech, totiž vzbuzovalo ve vědomí občanů dojem, že si ho mohou beztretně rozebrat. Tyto trestné činy byly upraveny ve třetím oddílu hlavy druhé trestního zákona 140/ 1961 Sb. Zlodějům přispíval i fakt, že socialistický majetek nebyl dostatečně evidován. Právní služba, která měla důležitou úlohu v této evidenci, byla ve většině organizací z úsporných důvodů rušena. Pachatelé využívali jednak nedostatků v evidenci, kontrole a v dodavatelsko- odběratelských vztazích, ale také sami záměrně podváděli a falšovali doklady. Nejobtížněji odhalitelné byly případy, kdy se spolčilo několik pachatelů z různých oblastí národního hospodářství, kde jeden úsek měl kontrolovat druhý. Za socialismu byla hospodářská kriminalita tvořena ze tří čtvrtin rozkrádáním socialistického vlastnictví. Nejčastěji k němu docházelo v odvětví průmyslu a stavebnictví. [29]

Dalším rozšířeným trestným činem bylo **podplácení**. Tato forma trestné činnosti byla důsledkem nedostatku spotřebního zboží. Potřebných komodit se dováželo tak málo, že občané, kteří chtěli potřebnou věc získat, se často museli uchýlit k podplácení. V zákoně je tento trestný čin uveden v paragrafu 161 trestního zákona 140/1961. Byl definován jako poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení úplatku jiné osobě za obstarání věci obecného zájmu. [34]

2.1.2 Delikty typické pro období v letech 1989 - 2009

Přeměna centrálně řízené ekonomiky na tržní po roce 1989 s sebou přinesla nové druhy trestných činů. Jedním z nejčastějších byla **zpronevěra**. Podstata této trestné činnosti spočívá v přivlastnění si cizí věci nebo jiné svěřené majetkové hodnoty. Svěřenou věcí se rozumí věc, kterou má ve vlastnictví jiná osoba a pachatel ji získal do svého držení a je oprávněn k jejímu užívání. Zpravidla je toto užití spojeno se závazkem použít tuto věc jen pro dohodnutý účel nebo ji za ujednaných podmínek vlastníku věci vrátit. Svěřenými věcmi mohou být např. peníze, které má doručit poštovní doručovatelka, zavazadla v úschovně zavazadel nebo motorové vozidlo dané do opravny.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že si pachatel přisvojí cizí věc tak, že s ní naloží v rozporu s účelem svěřením a zmaří tak základní účel tohoto svěřením. Sepsání písemné smlouvy není podmínkou, ale stačí faktické předání. Z tohoto důvodu si pachatelé často myslí, že když nesplní ujednané povinnosti, nejsou trestně postižitelní. [10]

Obrázek 1: Vývoj zjištěných trestných činů zpronevěry v letech 1994 - 2009

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Jak je vidět na obrázku 1, do roku 1998 docházelo ke zvyšování této trestné činnosti. Počet se zastavil na čísle 7 160, v následujících letech se počet zpronevěr naopak snižoval. Průměrná škoda se pohybovala kolem 1, 5 miliardy korun. Nejvyšší částka byla zaznamenána v roce 1997. Většinu skutků mají na svědomí muži. Podíl cizinců je zanedbatelný. Ke zpronevěření peněz či majetku nejsou potřebné žádné speciální znalosti. Motivací pachatelů mohou být osobní problémy či prostá touha po obohacení. Zločinci také mohou být zlákáni vidinou bezpracně nabytých peněz či majetku.

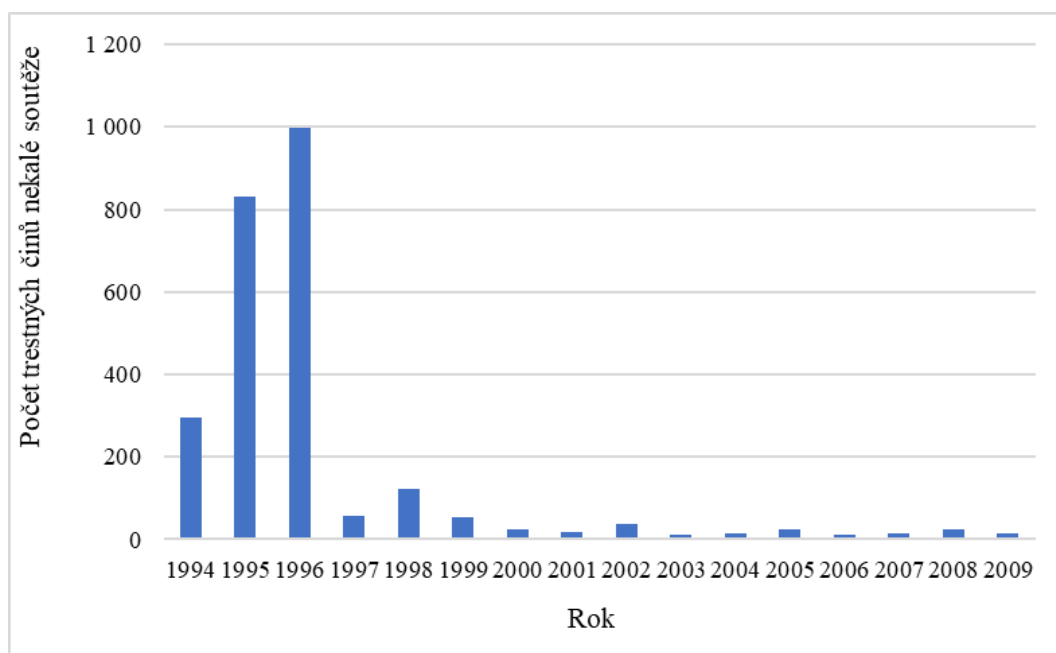
Jako příklad tohoto trestného činu lze uvést případ, se kterým se setkali policisté v Českém Krumlově. Jednatel společnosti převzal koncem roku 2005 od jednoho z českých pivovarů stáček a chladič zařízení, vývěsný štít a velký slunečník pro používání v restauračním zařízení na Kaplicku. Tyto věci však po vypovězení smlouvy z důvodu nedodržení smluvních podmínek nevrátil. Pivovaru tím vznikla škoda ve výši nejméně 17 812 Kč. Tento muž byl českokrumlovskými kriminalisty obviněn ze zpronevěry. [9]

Obvinění ze zpronevěry si vyslechl i mladý muž taktéž z Českokrumlovska. Ten v únoru 2008 uzavřel prostřednictvím smluvního prodejce úvěr na koupi vozidla Fiat Punto, a to na částku 91 000 Kč. Na místě uhradil 39 000 a zavázal se k úhradě 36 měsíčních splátek ve výši 4 320 Kč. Uhradil však pouze devět nepravidelných splátek v celkové výši 38.880 Kč a poté přestal splátky hradit. V dubnu 2008 dokonce uvedené vozidlo v rozporu s obchodními

podmínkami úvěru prodal jako havarované za částku 32 000 Kč. Tím byla poškozené leasingové společnosti způsobena škoda v celkové výši nejméně 16 482 Kč. [25]

Dalším trestným činem, který se rozmáhal po roce 1993, byla **nekalá soutěž**. Tento trestný čin je definován jako jednání, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo poškozuje dobrou pověst či ohrožuje rozvoj podniku soutěžitele. [34] Nekalou soutěží může být např. klamavá reklama, podvodné označování zboží nebo napodobování cizích výrobků.

Na obrázku 2 je zobrazen vývoj této trestné činnosti. V letech 1994 - 1996 narostl počet od 294 činů téměř k 1 tisíci. Poté následoval prudký pokles a v letech 1997 - 2008 se stále snižoval, průměrně bylo evidováno jen 30 činů ročně. Výše škod se vyvíjela odlišně. Nejvyšší škoda byla zjištěna v roce 2008 ve výši necelých 169 milionů korun. V roce 2001 byla škoda vyčíslena na pouhé 2 tisíce Kč. Pachatelé těchto trestných činů jsou většinou podnikatelé, kteří se snaží zvýšit svůj zisk či snížit podnikatelské riziko.

Obrázek 2: Vývoj zjištěných trestných činů nekalé soutěže v letech 1994 - 2009

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Jak bylo uvedeno výše, nejvyšší počet případů narušujících soutěž byl zjištěn v roce 1996. V tomto roce byly mimo jiné obviněny tři společnosti, konkrétně Jipo družstvo Jihlava, Mlékařské a hospodářské družstvo Jih Tábor a Mlékařské družstvo Česká Lípa. Tyto družstevní společnosti požadovaly shodné ceny kravského mléka při jeho prodeji mlékárnám. Při stanovení jednotné ceny za 1 litr se nepřihlíželo k tomu, že cena by měla pokrýt vlastní

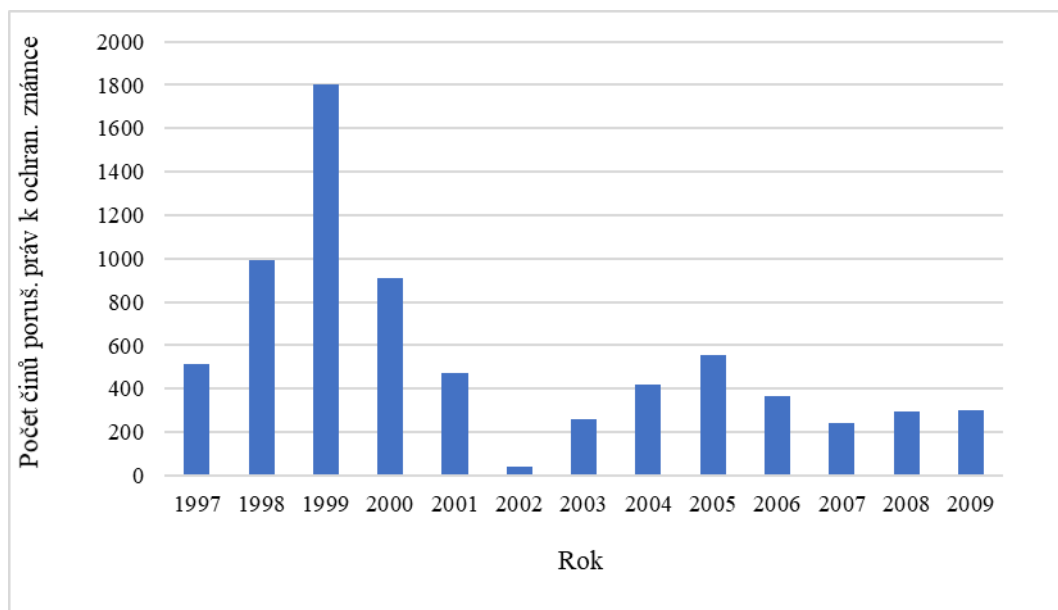
náklady na jeho výrobu. Cílem tohoto jednání bylo vyloučit cenovou konkurenci mezi výrobci mléka.

Mezi další obviněné patřilo 18 autoškol z Brna. Společnosti se shodně dohodly, že budou požadovat vyšší ceny za kurzy řízení osobních automobilů. Důsledkem uvedeného jednání bylo, že ceny za výuku se lišily v rozmezí 100 Kč a podstatně se tedy omezila konkurence mezi účastníky. [32]

V roce 1999 došlo ke značnému nárůstu trestných činů **porušení práv k ochranné známce**. Tento druh trestné činnosti spadá do oblasti duševního vlastnictví. Ochrannou známkou může být jakékoliv označení schopné grafického znázornění. Mohou to být slova, barvy, kresby, písmena, číslice či tvary výrobku. Toto označení musí odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.

Porušení práv k ochranné známce je definováno v trestním zákoně jako uvádění do oběhu takových výrobků nebo služeb, které jsou neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže a ochrana subjektů vstupujících na trh. Trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví je postihována Policií ČR, celními orgány a Českou obchodní inspekcí (ČOI). Celní správa České republiky se zapojuje do boje proti padělání a pirátství. Celní orgány jsou oprávněny zasáhnout vůči zboží, které je podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví, a umožnit majitelům dotčených práv jejich ochranu. ČOI při kontrolách zajišťuje padělky a řeší případy ve správním řízení. [10]

Porušování práv k ochranné známce se poprvé objevilo v roce 1997, což je zobrazeno na obrázku 3. Rok 1999 byl ve znamení extrémních hodnot a počet těchto trestných činů přesáhl jeden tisíc. V roce 2002 bylo naopak zjištěno jen 42 skutků. S výjimkou těchto krajních hodnot se počet činů pohybuje okolo 460 ročně. U tohoto druhu trestné činnosti dlouhodobě dochází ke zvyšování objasňenosti. Počet kontrolních akcí, které provádí Policie ČR, Celní správa i ČOI, totiž stále stoupá a jsou důkladnější. V roce 2006 byly navíc rozšířeny kontrolní pravomoci Celní správy, které znamenaly velké zvýšení počtu zajištěných padělků. Škody způsobené touto formou trestné činnosti byly v období 1997 – 2003 poměrně nízké. Od roku 2004 začaly škody výrazně stoupat.

Obrázek 3: Vývoj zjištěných trestných činů porušení práv k ochranné známce v letech 1997 - 2009

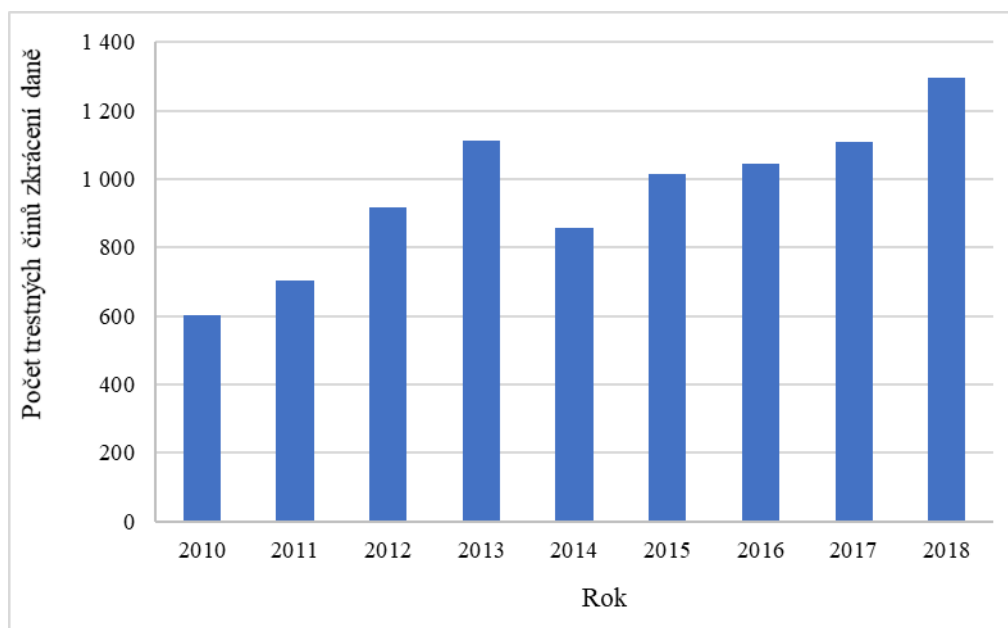
Vlastní úprava dle zdroje [27]

Tato nelegální činnost je z velké části páchána na tržištích. Významné tržnice se nacházejí v Praze v Holešovicích a v Libuši. Falzifikáty bývají často nalezeny i v příhraničních oblastech. Na hranicích s Rakouskem to jsou např. Kaplice, Hatě a Vyšší Brod, v německém příhraničí je to zejména Hřensko, Moldava a Petrovice. [3] Pachatelé jsou nejčastěji cizí státní příslušníci, jejichž trestná činnost se většinou opakuje. Genderově jsou tyto skutky nevyvážené, ženy se podílejí průměrně jen ze 27 %. Nejčastěji zajištěnými falzifikáty jsou textil, kabelky, hodinky, hračky a řada dalších. Prodejci si počínají velmi chytře a často mění své taktiky. Na stánku bývá vystaveno pouze několik kusů zboží a zbytek se nachází v různých skladovacích prostorách mimo prodejní místo.

Pro představu lze uvést případ, kdy západočeští celníci v lednu roku 2009 při kontrolách kontejnerových zásilek objevili zboží, kterým mohlo být neoprávněně zasaženo do práva držitele registrované ochranné známky „HELLO KITTY“. První porušení bylo zjištěno celníky z Chebu. V zásilce textilního zboží z Číny bylo objeveno 2 252 kusů dámských triček, která byla opatřena vyobrazením postavičky Hello Kitty. Držiteli práva k této ochranné známce by byla prodejem zboží způsobena škoda přesahující 13 milionů korun. Ve druhém případě se s porušením práv k této ochranné známce setkali tachovští celníci. Ti objevili 3 816 páru dětských bot s tímto motivem. Celková škoda způsobená případným uvedením na trh by dosáhla téměř 23 milionů korun. [26]

2.2 Trestné činy páchané v současnosti

V posledních letech se trestná činnost rozšířila převážně do daňové oblasti. Od roku 2010 mají trestné činy **zkrácení daně** rostoucí charakter, jak dokládá obrázek 4. Tento druh trestné činnosti způsobuje hodně vysoké škody. Roční průměr je vyčíslen na 5 miliard korun. Na celkových škodách má podíl 22 procent.

Obrázek 4: Vývoj zjištěných trestných činů zkrácení daně v letech 1994 - 2018

Vlastní úprava dle zdroje [27]

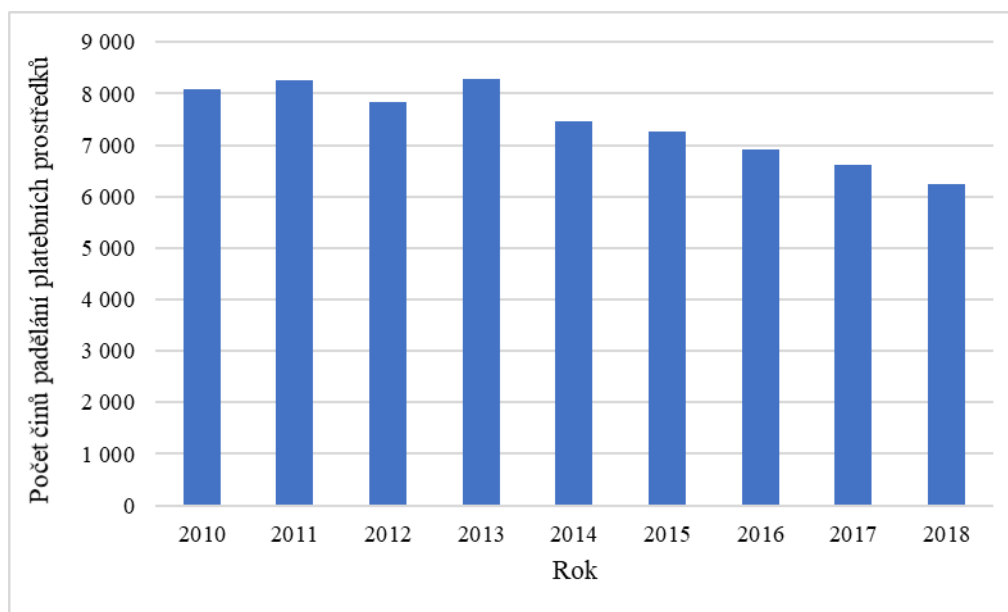
Hlavním předmětem tohoto trestného činu je ochrana zájmů státu na správném vyměření a vybrání daně. Subjektem může být kromě plátce daně i ten, kdo svým jednáním způsobí, že daň není vůbec vyměřena. Zkrácení daně se nejčastěji vyskytuje u daně z přidané hodnoty a u spotřebních daní. [10] Proti daňovým únikům a daňové kriminalitě bojuje organizace Daňová Kobra. Členové Kobry jsou Policie ČR, Celní správa a Finanční správa. Od svého vzniku se jim podařilo zachránit 10,4 miliardy korun. Krácení daní mají většinou na svědomí muži, narůstá také počet cizinců. Zločinci jsou většinou dobře organizovaní, což znemožňuje jejich odhalení. Motivací pro pachatele může být především touha po zisku, motiv pomsty nebo řešení ekonomické situace v rodině.

Tým daňové Kobry řešil případ související s touto problematikou také na začátku října 2018, kdy bylo vydáno usnesení o zahájení trestního stíhání proti osmi osobám. Z toho bylo pět osob cizí státní příslušnosti a tři Češi. Tito zločinci nakupovali materiál s obsahem drahých kovů od společnosti v jiném členském státě EU. Pomocí nastrčených řetězců byl vytvořen dojem,

že k nákupům docházelo v tuzemsku a následně měl být z takto pořízeného zboží uplatňován odpočet DPH, přestože na něj osoby neměly nárok. Celková způsobená škoda byla vyčíslena na 260 milionů Kč. Pachatelé byli obviněni ze zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby a v případě pravomocného rozsudku hrozí všem osobám trest odnětí svobody od pěti do deseti let. [8]

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebních prostředků patřilo také mezi nejčastěji páchané trestné činy. Pachatelé jsou osoby, které sobě nebo jinému bez souhlasu oprávněného držitele opatří či přechovávají platební prostředek jiného. V tomto případě se jedná zejména o platební kartu. Trestné je také padělání nebo pozměnění platebního prostředku v úmyslu použít jej jako pravý. [36]

Vzhledem k rychlé transformaci bankovníctví a rozvoji zabezpečení není pro pachatele jednoduché padělat nebo opatřit si nějaký platební prostředek. Na obrázku 5 je vidět, že tyto trestné činy postupně ubývají. Do roku 2013 se počet stále pohyboval kolem 8 tisíc ročně, ale od roku 2014 dochází k poklesu. V roce 2018 bylo dokonce zaznamenáno o 2 tisíce činů méně než v roce 2013. Škody způsobené tímto jednáním byly v průměru 154 milionů korun.

Obrázek 5: Vývoj zjištěných trestných činů padělání platebních prostředků v letech 2010 - 2018

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Tento trestný čin lze demonstrovat na případě ženy z Kralovic. Neznámý pachatel v době od 3. května 2013 do 21. října 2013. opakovaně vybral z několika bankomatů celkově 19 300 Kč bez vědomí poškozené ženy, a to pomocí platební karty. Avšak poškozená žena měla

platební kartu uloženou ve skříni v místě bydliště své matky. Policisté případ kvantifikovali jako přečin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku a krádež. [14]

S podobným případem se setkali policisté na Sokolovsku. Na konci srpna 2018 našla podezřelá žena dámskou peněženku. V peněžence byly osobní doklady, finanční hotovost a platební karty, u některých byly bohužel i PIN kódy. Ještě téhož dne vybrala z bankomatu částku 40 000 Kč. Taktéž byla obviněna z neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. [15]

3 ANALÝZA VÝVOJE HOSPODÁŘSKÝCH TRESTNÝCH ČINŮ NA ÚZEMÍ ČR

V této části je rozebrán vývoj hospodářské trestné činnosti od 60. let 20. století až do současnosti. Analýza je provedena na základě statistických přehledů kriminality, které vydává Policie ČR. Statistický systém kriminality byl uveden do provozu již v roce 1973. Statistické přehledy byly nejprve vedeny v papírové podobě, od roku 1994 jsou digitalizovány. Tyto statistiky umožňují sledovat stav a vývoj trestné činnosti v rámci celé ČR a na jednotlivých územních teritoriích republiky. Dále monitorují zjištěné a objasněné trestné činy, kolik bylo stíháno a vyšetřováno osob a jaká byla výše škod. Trestná činnost je členěna podle takticko-statistické klasifikace, označované jako TSK. Má podobu trojmístných kódů, které označují jednotlivé trestné činy či jejich skupiny. Kódy byly uspořádány vzestupně zhruba podle hlav trestního zákona č. 140/1961, Sb. První číslo trojčíslí ukazovalo základní skupinu dle závažnosti trestního jednání. A platilo, čím nižší číslo, tím závažnější trestný čin. V důsledku změn v trestním zákoně a následné účinnosti nového trestního zákoníku rozdělení kódů v současné době již neodpovídá. K evidenci kriminality dochází na základě oznámení podaných občany či skutečností operativně zjištěných Policíí ČR, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin. Podmínkou jejich zařazení do evidence kriminality je stanovení trestně právní kvalifikace. Kriminální statistiky jsou doplňovány statistikami Ministerstva spravedlnosti, které obsahují statistiky státních zastupitelství i statistiky soudů. Dále jsou Ministerstvem vnitra vydávány zprávy o bezpečnostní situaci na území ČR, které informují o stavu a vývoji kriminality.

Kapitola je rozdělena do několika období z důvodu změn, ke kterým došlo. Jednou z nich je například změna trestního zákona na trestní zákoník. Policie ČR přistoupila také počátkem roku 2016 k celkové rekonstrukci Evidenčně-statistického systému kriminality. Všechny tyto změny ovlivnily statistiky kriminality. Dalšími vlivy, které ovlivňují tyto statistiky a mohou přispět i k určitému zkreslení údajů, mohou být např. amnestie, odlišné metody sběru a zpracování dat nebo odlišné označování osob do 15 let.

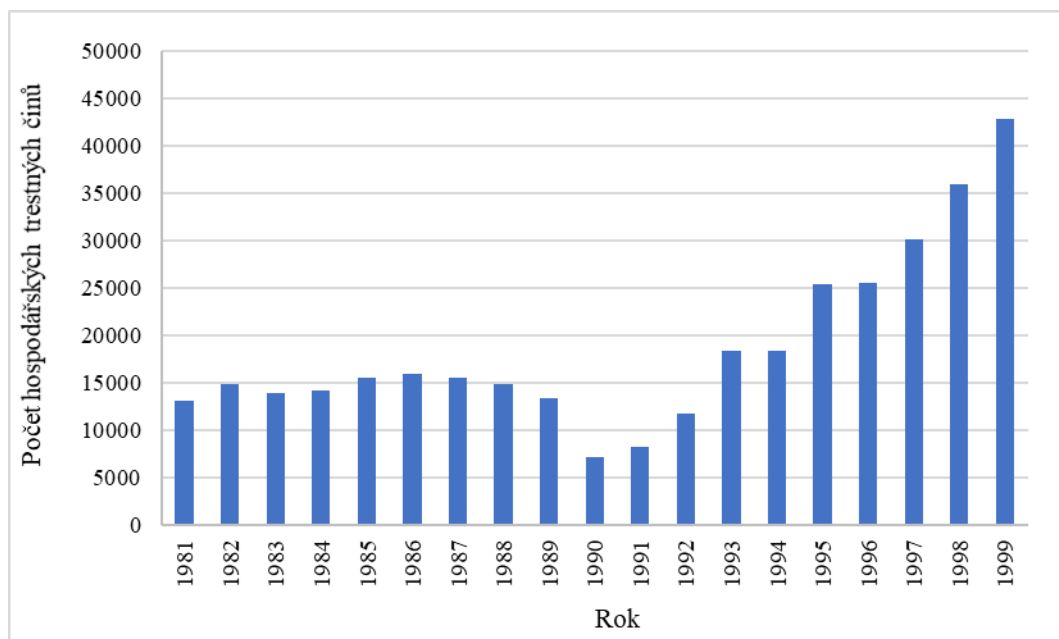
Analýza hospodářských trestných činů je provedena z hlediska stavu, dynamiky, struktury a výše škod. Stav kriminality vyjadřuje počet evidovaných trestných činů na sledovaném území. Může být udáván jak v absolutních číslech, která vyjadřují rozsah kriminality, tak i v podobě tzv. indexů kriminality. Tyto indexy vypovídají o intenzitě kriminality ve vztahu k počtu obyvatel. Umožňují mimo jiné přesněji určit stav trestné činnosti na daném území, a

používají se také v mezinárodním srovnání. Z hlediska struktury je možné kriminalitu zkoumat z různých hledisek, v tomto případě podle druhů. Dynamika kriminality vyjadřuje změny v delších časových úsecích na určitém území. [16]

3.1 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 1960

Éra socialismu byla typická tím, že se rozšiřovala sféra šedé ekonomiky. V 60. letech 20. století se vyskytovaly především trestné činy rozkrádání socialistického majetku a podplácení. 80. léta jsou spojena se vznikem organizovaného zločinu. Nejčastějšími zločinci v této době byli „veksláci“. Když se je podařilo dopadnout, byli obviněni z trestného činu spekulace. Do roku 1989 byl počet hospodářských trestných činů konstantní, množství se pohybovalo kolem čtrnácti tisíc ročně.

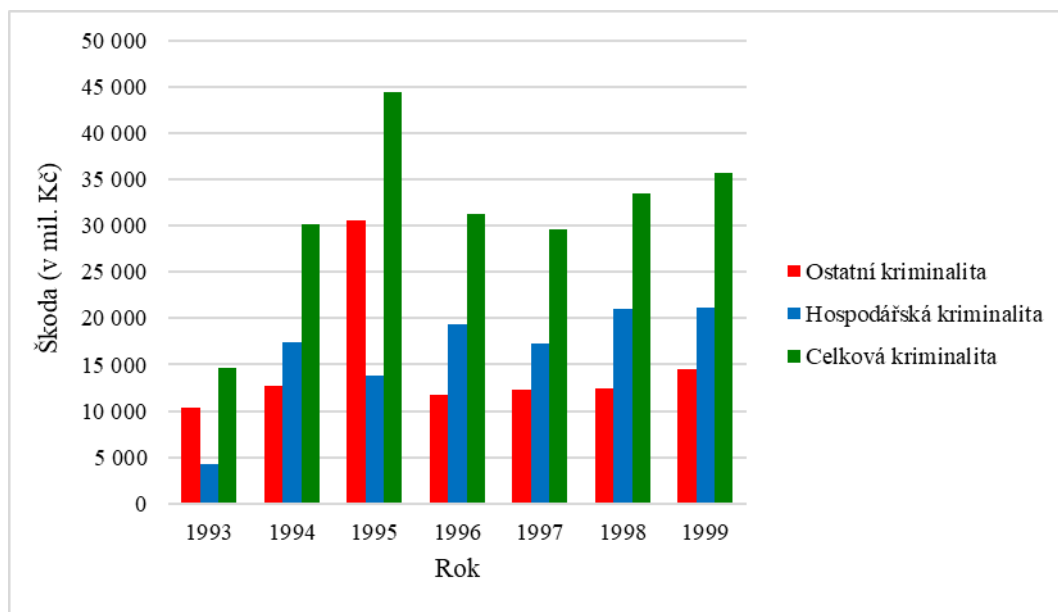
Po pádu komunistického bloku vznikly nové, netušené možnosti v prostředí svobodného trhu a trestná činnost se začala rapidně zvyšovat. Politici nebyli schopni vytvořit dobrý právní rámec pro ekonomickou transformaci. Proto se mnozí veksláci chopili nových příležitostí a s rozdílnými úspěchy se pokusili ekonomický i sociální kapitál, nabytý v 80. letech, kapitalizovat. Někteří přijali zodpovědnost demokratického tržního systému, začali podnikat legálně a u toho již zůstali. Další se pokusili o podobný scénář, ale buď neuspěli a sklouzli záměrně do ilegální sféry, anebo se legální podnikání skloubilo s nelegální sférou a došlo k prolnutí obou kapitolů. Ostatní zůstali u ilegální činnosti. [31] V roce 1989 bylo evidováno 13 463 činů a na konci tohoto sledovaného období, tedy v roce 1999, bylo zjištěno 42 907 skutků. To je tedy více než dvojnásobné množství. Tento prudký nárůst je zobrazen na obrázku 6. Hodnota z roku 1999 byla druhá nejvyšší v celé historii hospodářské kriminality a představovala pomyslný strop. Po tomto roce se totiž tato trestná činnost začala postupně snižovat.

Obrázek 6: Vývoj zjištěných hospodářských trestných činů v letech 1981 - 2000

Vlastní úprava dle zdroje [27]

V roce 1993 se na prvních příčkách umístily trestné činy proti hospodářské kázni, dále pašování a neoprávněné podnikání. V dalších letech to byly podvody, zpronevěry, krádeže a nekalá soutěž. V roce 1998 a 1999 se zvýšil počet porušení autorských práv. Ve statistikách se v tomto období objevovalo ještě padělání a pozměňování veřejné listiny, krácení daní a ochrana měny. Naopak nejméně bylo trestných činů neoprávněného nakládání s osobními údaji a porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. Nově se začalo objevovat provozování nepoctivých her a sázek.

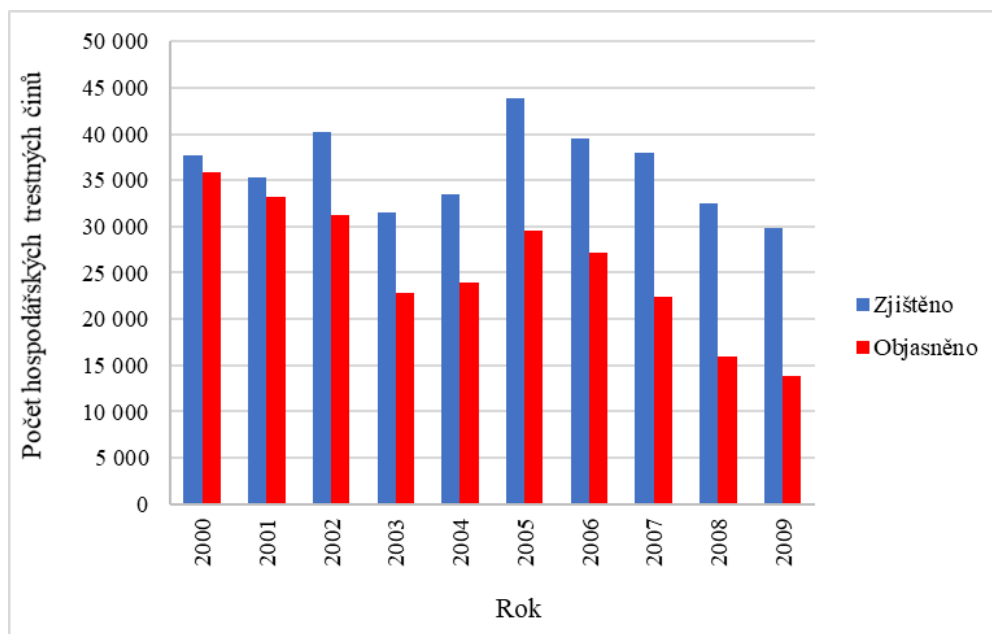
Obrázek 7: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 1993 - 1999

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Na obrázku 7 je zobrazen vývoj škod způsobených hospodářskou, ostatní a celkovou kriminalitou. Ostatní kriminalitou jsou myšleny krádeže, dále mravnostní, násilné, majetkové trestné činy a další. Výše škod z hospodářské trestné činnosti představuje velký podíl na celkových škodách. Souhrnná částka z této činnosti za dané období činila něco málo přes 114 miliard Kč a suma celkových škod byla 219 miliard Kč. Nejvyšší škoda z hospodářské trestné činnosti byla evidována v roce 1999 a nejnižší v roce 1993, což je demonstrováno na obrázku 7. Nejvyšší finanční ztráty, byly evidovány u podvodů, celková výše těchto škod přesáhla 36 miliard. Krácením daní byl stát ochuzen o téměř 15 miliard a bezmála 8 miliard korun bylo zpronevěřeno. V letech 1998 a 1999 byly poměrně vysoké škody způsobeny porušením autorských práv.

3.2 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 2000

V letech 2000- 2005 byl počet činů proměnlivý, jeden rok došlo k úbytku, další rok opět k nárůstu. Tento variabilní vývoj lze sledovat na obrázku 8. V roce 2005 byla navíc překonána hodnota z roku 1999. Od tohoto roku se množství hospodářských trestných činů pouze snižovalo. Nejméně činů bylo spácháno v roce 2003 a 2009. Počet HTČ v roce 2009 se blížil počtu hospodářských činů zjištěných v roce 1993.

Obrázek 8: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Policisté byli zpočátku v odhalování hospodářských deliktů velmi úspěšní a dařilo se jim vyřešit více než 80 % trestných činů. Postupně ale jejich úspěšnost klesala. Na konci tohoto sledovaného období dosahovala míra objasněnosti jen 60 %. Tento pokles je způsoben novelou trestního řádu, která byla provedena zákonem 265/ 2001 Sb. a nabyla účinnosti 1. 1. 2002. Tato novela stanovila lhůty 2, 3 nebo 6 měsíců pro skončení prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Do roku 2001 byla lhůta jen 30 dnů. Tato změna sice způsobila pokles objasněnosti, ale naopak došlo ke zvýšení dodatečně objasněných trestných činů. [18] Dalším důvodem snížení jejich objasněnosti může být i to, že delikventi jsou stále pečlivější a pracují rafinovaněji.

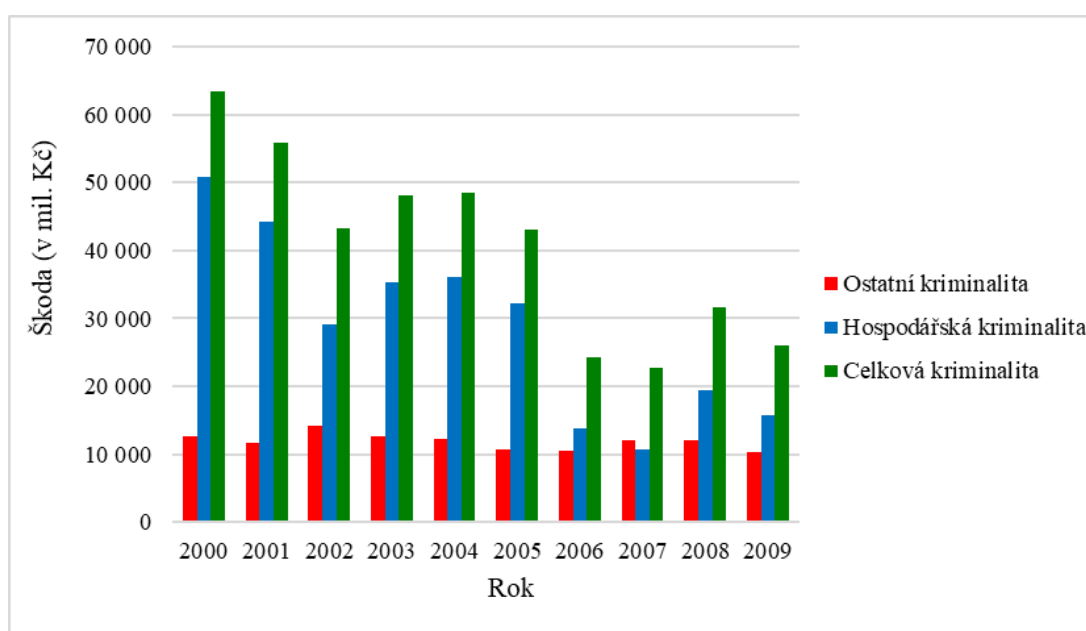
Tabulka 1: Vývoj vybraných hospodářských trestných činů v letech 2000 - 2009

Vybrané HTČ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Neoprávněné držení platební karty	693	688	2 321	5 310	5 510	7 739	7 908	8 023	7 833	8 113
Úvěrový podvod	754	2 181	5 056	4 131	5 652	14 032	13 814	8 023	7 263	5 196
Zpronevěra	6 218	5 899	5 892	3 753	1 005	3 205	2 905	3 160	3 368	2 993
Ochrana měny	1 032	1 233	1 868	1 915	2 894	3 968	2 718	2 302	2 399	2 762

Vlastní úprava dle zdroje [27]

V letech 2000 a 2001 byly nejpočetnějšími činy podvod a zpronevěra, což bylo stejné jako v předchozím období. Dále se zvýšil počet neodvedení daní a pojistného. Od roku 2002 výrazně vzrostl počet trestných činů neoprávněného držení platební karty. Tento nárůst pokračoval i v následujících letech, jak je zobrazeno v tabulce 1. V roce 2002 bylo evidováno 2 321 těchto skutků, v roce 2004 počet převyšoval 5 000 a v roce 2009 již množství dosáhlo 8 000. Takové zvýšení je způsobeno velkým rozvojem bankovníctví a rozšířením platebních karet mezi obyvatelstvo. V letech 2004 a 2005 se počet HTC zvýšil. Důvodem pro tento nárůst může být vstup ČR do EU a nové možnosti v dotačních podvodech. V roce 2006 začal stagnovat počet úvěrových a pojistných podvodů. V letech 2007 a 2009 byly trestné činy poměrně rozmanité. Jednalo se např. o neoprávněné čerpání dotací, vylákání zboží s úmyslem jej nezaplatit či správa cizího majetku.

Od roku 2003 byl zaznamenán pokles u porušení autorských práv. Na spodních příčkách se dále umístilo neoprávněné nakládání s osobními údaji, ohrožení zdraví závadnými potravinami, vystavení nepravdivých potvrzení nebo nedovolená výroba radioaktivního materiálu.

Obrázek 9: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2000 - 2009

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Celková výše škod z hospodářské trestné činnosti za toto období činila 287 miliard korun. Nejvyšší škoda byla zaznamenána v roce 2000, jak je znázorněno na obrázku 9. Tato hodnota přesáhla 50 miliard Kč a jednalo se o nejvyšší zjištěnou újmu od roku 1989. Na tuto výši mělo vliv hlavně porušení povinností při správě cizího majetku. Druhá nejvyšší škoda je z roku 2001.

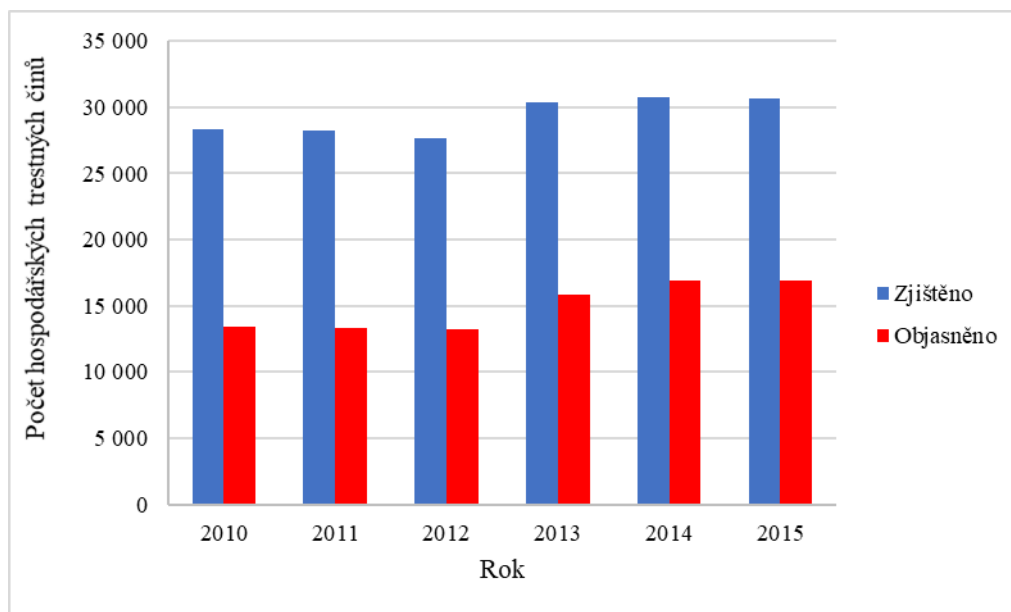
Rok 2005 byl ovlivněn kauzou ČEPRO, v níž figuroval Radovan Krejčíř. V tomto případě se podařilo zajistit 11, 8 mil. korun. Dále bylo v tomto roce, při odhalení podvodů s dotacemi, zajištěno 153 milionů. [19] Nejnižší finanční ztráty byly evidovány v letech 2006 a 2007, byly o téměř 40 miliard korun nižší než nejvyšší hodnota. HTČ, které způsobily největší škodu, jsou zejména podvody, porušení povinností při správě cizího majetku, zneužití informací v obchodním styku a krácení daně.

3.3 Vývoj hospodářských trestných činů po roce 2010

Od 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb., který s sebou přinesl řadu změn. Tou nejdůležitější bylo rozdělení trestných činů na přečiny a zločiny. Přečiny jsou definovány v zákoníku jako nedbalostní trestné činy, a z úmyslných jde o ty trestné činy, na které tento zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do 5 let. Zločiny jsou vymezovány jako trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. Další změnou bylo zavedení 43 nových skutkových podstat a úprava řady paragrafů. Mezi trestné činy přestal patřit statisticky významný paragraf řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění. Všechny tyto změny významně ovlivnily policejní statistiky kriminality. Srovnání s předchozím obdobím, kdy platil zákon č. 140/ 1961, Sb., je tedy problematické. [20]

3.3.1 Hospodářská trestná činnost v letech 2010 - 2015

V období 2010–2015 bylo celkem spácháno 175 943 hospodářských trestných činů, z toho bylo objasněno jen 51 %. Počet zjištěných i objasněných HTČ poměrně stagnoval. Jak lze ale vyčíst z obrázku 10, v letech 2013 a 2014 došlo k mírnému nárůstu. Výše škod má obdobnou linii jako počet spáchaných hospodářských skutků. Největší nárůst byl evidován mezi roky 2011 a 2012.

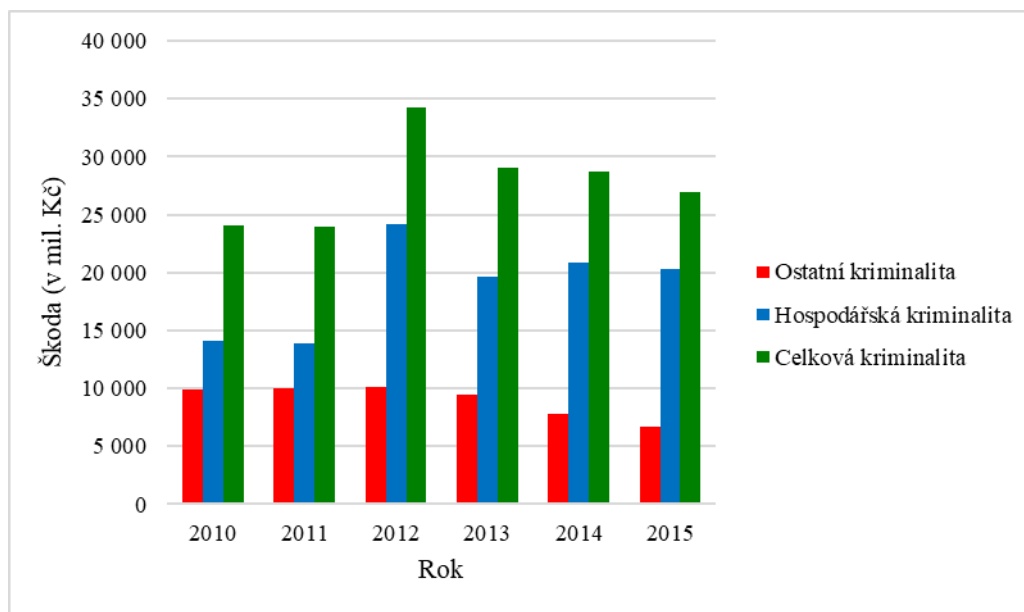

Obrázek 10: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2010 - 2015

Vlastní úprava dle zdroje [27]

V roce 2010 bylo zjištěno 23 371 HTČ, z nichž bylo objasněno 13 382. Z druhového hlediska byly opět nejčastěji registrovány podvody, úvěrové podvody a padělání platebních prostředků. V roce 2011 byl zaznamenán téměř stejný počet jako v předchozím roce. K nejčastějším hospodářským činům se přidala ještě ochrana měny. V roce 2012 došlo k mírnému snížení počtu spáchaných skutků. Tento rok byl ve znamení daňových podvodů a zpronevěry.

V roce 2013 byl zaznamenán výrazný růst. Bylo zjištěno 30 376 trestných činů, oproti předchozímu roku se počet zvýšil o 2000. Tento nárůst může být způsoben amnestií Václava Klause, která byla vyhlášena Rozhodnutím č. 1/2013 Sb. dne 2. ledna 2013. V roce 2014 se počet hospodářských trestných činů ještě mírně zvýšil. Bylo zjištěno 30 731 činů hospodářské kriminality, ze kterých bylo objasněno 65,7 %. Z důvodu stávající ekonomické situace v ČR, větší zadluženosti občanů a nutnosti získání dodatečných finančních prostředků narůstaly úvěrové a prosté podvody a také padělání platebních prostředků. [22] V roce 2015 zůstal počet téměř stejný jako v předchozím roce. Z hlediska druhů byl zaznamenán nárůst padělaných dálničních známek a kolků. Pojistné a úvěrové podvody stále zaujímaly v žebříčku hospodářských deliktů významné postavení.

Obrázek 11: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2010 - 2015

Vlastní úprava dle zdroje [27]

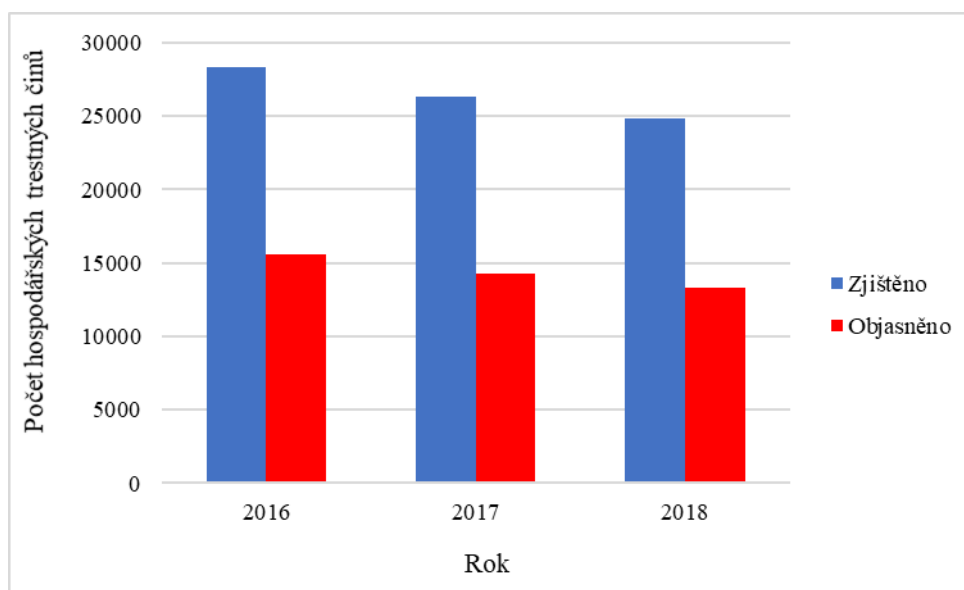
Hospodářská kriminalita, jak je vidět na obrázku 11, má standardně největší podíl na způsobených škodách. V roce 2010 se jednalo o 58,7 %. Největší podíl na způsobené škodě mají trestné činy kráčení daně, podvody a zpronevěra. Rok 2011 byl téměř shodný s rokem předchozím. V roce 2012 byly evidovány nejvyšší škody a jejich výše činila 24 miliard korun. Tyto škody byly způsobeny převážně daňovou kriminalitou. Jednalo se zejména o kráčení spotřebních daní a DPH z minerálních olejů. Bylo zahájeno trestní stíhání skupiny 8 osob, která nakupovala od společností sídlících v jiném členském státě EU motorovou naftu a benzín. Z těchto PHM byla odvedena pouze spotřební daň. Touto trestnou činností bylo zkráceno DPH o více než 810, 5 mil. Korun. V roce 2012 byla také odhalena Metanolová aféra. [21] Na celkové škodě měla hospodářská trestná činnost 70% podíl.

Rok 2013 přinesl snížení o 4,5 miliardy Kč, zatímco v roce 2014 a 2015 ztráty dosahovaly téměř 21 miliard Kč. Pojistné a úvěrové podvody stále zaujímaly v žebříčku hospodářských deliktů významné postavení, a to jak z hlediska počtu spáchaných skutků, tak z hlediska způsobené škody. Nejvyšší částky byly dále zaznamenány u trestných činů kráčení daně, zpronevěry, porušení povinnosti při správě cizího majetku, úvěrových a dotačních podvodů. [22]

3.3.2 Hospodářská trestná činnost v letech 2016 - 2018

Policie ČR přistoupila počátkem roku 2016 k celkové rekonstrukci Evidenčně-statistického systému kriminality. Byl proveden přesun na jiné hardwarové vybavení a přeprogramován veškerý software od vkládacího prostředí až po statistické výstupy. Byly přehodnoceny i některé zastaralé algoritmy, které statistické výstupy počítaly. Změna se dotkla mimo jiné způsobu počítání věku pachatelů, kdy v minulosti byl počítán věk od data narození do doby sdělení obvinění, v současné době je přesněji počítán k datu spáchání trestné činnosti. Vzhledem k této skutečnosti nejsou počty skutků podle věku porovnatelné s předchozími obdobími. [27]

V letech 2016- 2018 docházelo opět ke snižování kriminality. Každým rokem se počet hospodářských trestných činů snížil téměř o 2 000, což ukazuje obrázek 12. Celkový počet skutků činil 79 437, z toho bylo objasněno 43 141 činů, což je téměř 55 %.

Obrázek 12: Vývoj zjištěných a objasněných hospodářských trestných činů v letech 2016 - 2018

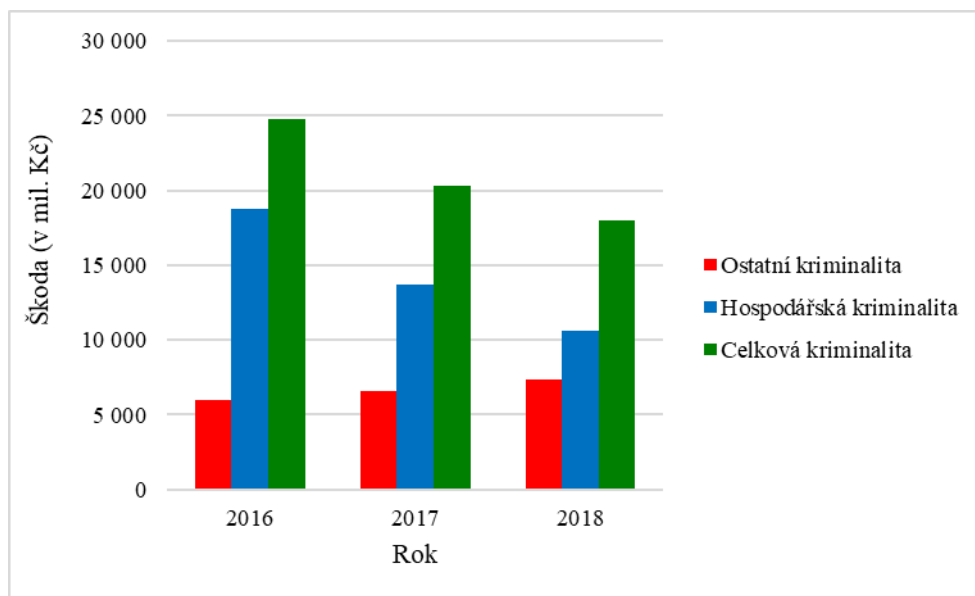
Vlastní úprava dle zdroje [27]

V roce 2016 bylo v rámci hospodářské kriminality zjištěno 28 306 činů. Z toho bylo objasněno 15 605. Recidivisté spáchali 76 % všech hospodářských trestných činů, cizinci vykonali 14 % a děti a mladiství se dopustili zbylých 7 %. Stejně jako v předchozích letech bylo registrováno nejvíce trestných činů padělání a pozměnění platebních prostředků, úvěrových podvodů a zpronevěr. Škoda z hospodářské trestné činnosti je znázorněna na obrázku 13 a činila 18,8 miliard Kč. Hospodářská kriminalita představovala 76% podíl na

celkové škodě, která byla 25 mld. Kč. Na výši škody mělo největší vliv krácení daně dále úvěrové podvody, zpronevěra a nově zastření původu věci.

V roce 2017 se počet hospodářské trestné činnosti mírně snížil. Od roku 1993 se jedná o jeden z nejnižších počtů. Pokles mohl být způsoben přesunem trestné činnosti do oblasti internetu a využívání nových komunikačních metod v oblasti IT. Celkem bylo zjištěno 202 303 trestných činů, z toho 26 294 se týkalo hospodářské kriminality. Oproti předchozímu roku se snížil počet podvodů, úvěrových podvodů a zpronevěr. Naopak ke zvýšení došlo u trestných činů poškození a zneužití záznamů v počítačovém systému, neodvedení daně a pojistného na sociální zabezpečení a padělání veřejné listiny. Z hlediska počtu byl zaznamenán jen mírný pokles, ale co se týká výše škody, pokles byl velmi výrazný a činil 5 miliard Kč. Škody způsobené úvěrovými podvody se snížily téměř o 4 miliardy a krácením daní byl stát ochuzen o 2 miliardy méně než v minulém roce.

V roce 2018 bylo zjištěno 24 837 hospodářských trestných činů. Opět došlo k mírnému snížení jako v předchozích letech. Objasněno bylo 54 % HTČ. Ke snížení oproti roku 2017 došlo u úvěrových podvodů a padělání peněz. Vrostl počet porušení autorského práva. Nejvyšší počet hospodářských trestných činů byl opět zaznamenán u neoprávněného padělání a pozměnění platebního prostředku. V roce 2018 byly vypočítány tak nízké hodnoty, že nižší byly pouze v roce 1993. Na pokles mělo velký vliv snížení počtu podvodů. Velké ztráty byly způsobeny krácením daní, výše této škody přesáhla 3 miliardy Kč. Více než 80 % hospodářských trestných činů spáchali muži. Na této trestné činnosti měli také velký podíl cizinci. Ti mimo jiné porušovali práva k ochranné známce a zkreslovali údaje o hospodaření.

Obrázek 13: Vývoj registrovaných škod způsobených trestnou činností v letech 2016 - 2018

Vlastní úprava dle zdroje [27]

Hospodářská kriminalita se stále snižuje a je velmi pravděpodobné, že klesat bude i v následujících letech. Přispívá k tomu rozvinutý systém prevence kriminality, kterému se daří aktivně reagovat na nově vznikající trendy. Dá se předpokládat, že trestná činnost se bude stále víc přesouvat do virtuálního prostředí. Mezi faktory, které budou ovlivňovat kriminalitu, lze zařadit narůstající zadluženost občanů i stárnutí populace. V posledních letech klesají i škody a odhaduje se, že tomu tak bude i v příštím roce. [17]

4 ODHALOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY

Tato kapitola se zaměřuje na proces vyšetřování hospodářské kriminality. Přibližuje úlohu orgánů činných při odhalování této trestné činnosti. Je členěna na dvě části. První popisuje, které orgány se primárně zaměřují na hospodářskou trestnou činnost. Druhá část vymezuje ostatní organizace, které tuto kriminalitu vyšetřují.

Postup při vyšetřování hospodářské kriminality patří k nejsložitějším. Často je problematické určit konkrétní odpovědnou osobu. Dalším problémem je skutečnost, že pachatelé jsou většinou veřejně činné osoby. Podnět k vyšetřování mohou podat firmy, kontrolní orgány, či občané. Pracovníci kriminální policie také mohou prověřovat poznatky, které získali vlastní činností.

V počáteční fázi může docházet ke skrytému vyšetřování, jehož účelem je získání co nejvíce relevantních důkazů. Potom následují zajišťovací úkony, což je zejména domovní prohlídka, vydání a odnětí věci, zajištění peněžních prostředků na účtu nebo odborná expertiza. Tyto poznatky musí policejní orgány pečlivě vyhodnotit a sestavit vyšetřovací plán. Poté následují výslechy podezřelých osob, na které je také důležité se důkladně připravit. Pachateli jsou ve většině případů osoby s vyšším vzděláním. Výslechy svědků bývají také složité. Ti totiž často nejsou ochotni vypovídat, protože se obávají msty pachatele. [28] Nad činností policejních orgánů vykonává dozor státní zástupce, který následně rozhoduje o podání obžaloby k soudu.

Prvním stadiem trestního řízení je zjištění, zda je podezření ze spáchání trestného činu natolik odůvodněné, že je nezbytné podat obžalobu k soudu. V další fázi je tato obžaloba předběžně projednána. Nejdůležitějším stadiem je hlavní líčení, v němž se rozhoduje o vině a trestu obžalovaného. Tato etapa zpravidla končí vyhlášením rozsudku, který je buď odsuzující, či zprošťující. V případě odsouzení má pachatel možnost se bránit opravnými prostředky. V posledním stadiu je vykonán pravomocný rozsudek. [23]

4.1 Orgány činné v trestním řízení

Před rokem 1989 mezi tyto útvary patřil vyšetřovací orgán, prokurátor a soud. [35] Vyšetřovací orgán byl tvořen Sborem národní bezpečnosti (SNB), který se členil na Veřejnou bezpečnost a Státní bezpečnost. Tento sbor byl založen již v roce 1945. Nejprve byl upraven zákonem č. 286/ 1948 o Národní bezpečnosti, který byl v roce 1965 nahrazen zákonem č. 70

o Sboru národní bezpečnosti. I tento zákon byl později přepracován a nahrazen zákonem č. 40/ 1974, který byl postaven na vedoucí úloze KSČ, jednotě SNB a prioritní ochraně majetku v socialistické vlastnictví. Hlavním úkolem vyšetřovacích orgánů tedy bylo plnit a hájit prioritní zájmy, cíle a úkoly KSČ.

Veřejná bezpečnost (VB) byla uniformovanou složkou, která se podílela na udržování veřejného pořádku a stíhání kriminální činnosti. Vyšetřování hospodářské kriminality bylo v působnosti kriminální služby VB. Členové tohoto sboru také shromažďovali důkazní materiál pro trestní stíhání. Charakteristickým rysem této složky byla represe, která je spojena s intenzivními zásahy do sféry občanských práv a svobod. [12]

Po celou dobu své existence se VB potýkala s řadou závažných chyb a nedostatků, mezi které lze zařadit především chybné metody a formy práce, nezákonné jednání některých pracovníků, neuvážená rozhodnutí daná rychlými nepropracovanými organizačními metodami a přebírání sovětských zkušeností. [27] Oproti tomu **Státní bezpečnost** byla politickou složkou sboru a její hlavní činností bylo pronásledování odpůrců režimu a udržování rozsáhlé sítě spolupracovníků. [12]

Po pádu komunistického režimu nejprve zanikl Sbor národní bezpečnosti, který byl nahrazen Policií ČR. V roce 1994 byla zrušena funkce prokurátora, jeho roli převzal státní zástupce. V současné době se tedy mezi orgány odhalující trestnou činnost řadí policejní orgán, státní zástupce a soud. Pod policejní orgány v současné době spadají útvary Policie ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vězeňská služba ČR, celní orgány, Vojenská policie, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a orgány Vojenského zpravodajství. [35]

Vyšetřováním hospodářské trestné činnosti se zabývá převážně Policie ČR. V rámci tohoto sboru působí několik specializovaných útvarů. Jedním z nich je Služba kriminální policie a vyšetřování (SKPV), která je organizačním článkem krajských ředitelství. Policisté zařazení v této službě odhalují skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a zajišťují pachatele. Jejich povinností je vyhledávat trestnou činnost a prověřovat veškerá podezření ze spáchání trestného činu. Kriminalisté jsou oprávněni vyžadovat odborná vyjádření a znalecké posudky, dále mohou provádět ohledání věci či místa činu, pořizovat zvukové a obrazové záznamy a snímat daktyloskopické otisky.

Součástí SKPV je mimo jiné **odbor hospodářské kriminality (OHK)**. Na územních odborech jsou zřízena oddělení hospodářské kriminality. OHK se zabývá objasňováním,

vyhledáváním a vyšetřováním závažné hospodářské trestné činnosti, zejména trestnými činy proti daňové soustavě, proti měně a podvody. V rámci tohoto útvaru působí i specialisté, kteří se věnují vyhledávání, zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a jiných majetkových hodnot.

Důležitým článkem ve vyšetřování hospodářské trestné činnosti je **Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ)**. Vznikla sloučením Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality dne 1. srpna 2016. Tato centrála je výkonným pracovištěm SKPV s celorepublikovou působností. Má své organizační články v hlavním městě Praze a expozitury v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Ostravě.

NCOZ v rámci své působnosti plní úkoly národní centrály proti penězokazectví, určeného pracoviště pro boj proti daňovým únikům a daňové kriminalitě či národního kontaktního bodu pro kybernetickou kriminalitu. Do věcné působnosti této centrály spadá daňová a závažná hospodářská kriminalita se škodou nad 150 mil. Kč, trestné činy související s legalizací výnosů z trestných činů, trestná činnost organizovaných zločineckých skupin, trestné činy páchané formou kybernetických útoků a další. Pracovníci NCOZ se podílejí na plnění úkolů v souladu se Strategií prevence kriminality v ČR a Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016- 2020. [27]

Dalším významným článkem je **Celní správa ČR**, která mimo jiné vykonává kompletní správu spotřebních daní, dohlíží na dodržování práv duševního vlastnictví a vykonává také dozor v oblasti evidence tržeb. Tento dohled spočívá v kontrole plnění povinností uložených zákonem o evidenci tržeb. Ověřují, zda podnikatelé, kteří mají povinnost evidovat tržby, zaslali údaje o uskutečněné tržbě správci daně a zda vystavili účtenku. V případě zjištění určitých nedostatků může celní úřad zahájit řízení o vydání příkazu na místě či řízení o přestupku. [1]

Trestného činu se může dopustit také člen vyšetřovacího sboru. Odhalováním těchto trestných činů se zabývá **Generální inspekce bezpečnostních sborů**. Tato inspekce také provádí zkoušku spolehlivosti vůči protiprávnímu jednání těchto příslušníků, navrhuje opatření a vydává metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů. Inspektor je oprávněn požadovat od kontrolovaných osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné doklady a osobní údaje. Tito inspektoři mohou zajistit člena bezpečnostního sboru například pokud má být tato osoba předvedena podle trestního řádu či tato osoba svým jednáním bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví jiných osob. [7]

Úkolem **státního zastupitelství** je zastupovat stát při ochraně veřejného zájmu. Soustava státního zastupitelství je tvořena Nejvyšším státním zastupitelstvím, vrchním státním zastupitelstvím, krajským a okresním státním zastupitelstvím. Státnímu zástupci jsou svěřena určitá procesní práva a povinnosti. V přípravném řízení je oprávněn ukládat policejnímu orgánu provedení určitých úkolů a vyžadovat různé spisy, dokumenty, materiály a zprávy k prověření skutečností. Státní zástupce dává podnět k tomu, aby mohlo být zahájeno řízení před soudem a účastní se hlavního líčení. Na počátku přednáší obžalobu a na závěr prezentuje závěrečnou řeč. Je též oprávněn k podání stížnosti i odvolání. Státní zastupitelství se podílí i na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů. [23]

4.2 Ostatní organizace odhalující hospodářskou kriminalitu

K odhalování hospodářské kriminality významně přispívá také **Finanční analytický úřad** (FAÚ), který plní funkci finanční zpravodajské jednotky České republiky. Tato organizace vznikla v roce 2017 a nahradila Finanční analytický útvar Ministerstva financí. FAÚ je pověřen vykonávat opatření zaměřená na prevenci a boj proti praní špinavých peněz. Přijímá hlášení od bank a dalších subjektů finančního trhu o podezřelých obchodech. Za podezřelé obchody jsou považovány obchody, uskutečněné za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti. FAÚ přijal za rok 2017 celkem 3 524 oznámení o podezřelém obchodu. Tabulka 2 zobrazuje počty oznámení, která byla přijata ještě Finančním analytickým útvarem. Nejvíce informací obdržel v roce 2014 a nejméně v roce 2010. Po přijetí oznámení přichází na řadu vyšetřování pochybných operací. Kromě základních informací od vyšetřovaných osob, může FAÚ požadovat informace od Policie ČR, zpravodajských služeb, orgánů příslušných ke správě daní a dalších. [5]

Tabulka 2: Počet oznámení o podezřelém obchodu, které obdržel finanční analytický útvar

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet oznámení podezřelého obchodu	2 048	2 300	2 219	1 887	1 970
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Počet oznámení podezřelého obchodu	2 191	2 721	3 192	2 963	2 948

Vlastní zpracování dle zdroje [5]

K dobrému fungování demokratického státu je nezbytně nutná existence **Nejvyššího kontrolního úřadu** (NKÚ), který je kontrolujícím nezávislým orgánem. Tento úřad má pravomoc prověřovat, jak stát hospodaří se státním majetkem a s prostředky získanými ze zahraničí, dále dohlíží na plnění státního rozpočtu a vyjadřuje se ke státnímu závěrečnému účtu. NKÚ také klade důraz na mezinárodní spolupráci, která přispívá k výměně zkušeností a rozvoji kontrolní činnosti. Na činnost úřadu dohlíží Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, které prezident NKÚ každý rok předává účetní závěrku. [4]

V boji s hospodářskou kriminalitou mohou pomoci nástroje Finanční správy ČR, které působí i jako prevence. Je to např. kontrolní hlášení DPH či již zmíněná elektronická evidence tržeb. Preventivně působí také kvalitní legislativa.

Vzhledem k tomu, že ke zločinům dochází stále častěji na mezinárodní úrovni, vzájemná spolupráce států ve věci potírání a prevence kriminality je velmi prospěšná. Jednou z mezinárodních organizací, které zabezpečují spolupráci členských států v boji proti trestné činnosti, je **INTERPOL**. Tato organizace plně respektuje závazky, plynoucí členským státům z mezinárodních smluv, a priority národního zákonodárství. Je to největší policejní organizace na světě, která umožňuje členským zemím získávat informace z mezinárodních databází. Disponuje moderní telekomunikační sítí, která zabezpečuje nepřetržité spojení mezi všemi členskými státy. V současné době sdružuje 194 států. Generální sekretariát sídlí ve francouzském Lyonu a v každé zemi působí Národní ústředna. [13]

Další důležitou organizací je Evropský úřad pro boj proti podvodům, který je nazýván **OLAF**. Tento úřad je subjekt Evropské unie, který je pověřený odhalovat podvody s finančními prostředky EU, vyšetřovat je a zamezovat jim. OLAF mimo jiné provádí nezávislá vyšetřování podvodů a korupce a vypracovává účinnou politiku boje proti podvodům. Proces vyšetřování tohoto úřadu zahrnuje výsledky a inspekce prostor, a to i mimo území EU. Po skončení této fáze doporučí orgánům a institucím EU, jaké podniknout kroky, může to být např. trestní řízení, zpětné vymáhání neoprávněně čerpaných finančních prostředků či jiná disciplinární opatření. V poslední fázi monitoruje, jak jsou doporučení prováděna. Od roku 2010 bylo prověřeno 1 800 případů a podařilo se vrátit do rozpočtu více než 6,6 miliardy eur. V roce 2017 se tomuto úřadu podařilo úspěšně uzavřít řadu vyšetřování, mimo jiné závažné podvody s podhodnocováním celní hodnoty zboží, zpronevěry finančních prostředků určených na podporu zemědělství či případy podvodů v infrastrukturních projektech. [24]

ZÁVĚR

Hospodářská trestná činnost způsobuje velmi vysoké škody, které tvoří více než 60 % celkových škod. Má tedy negativní dopad na ekonomickou situaci státu. Tato kriminalita se na území České republiky objevovala již v 60. letech. Je však stále aktuální, protože se velmi rychle přizpůsobuje novým trendům.

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat hospodářské trestné činy a zmapovat vývoj hospodářské trestné činnosti na území ČR. Práce se dále zaměřovala na detailnější vysvětlení specifik těchto činů v České republice a objasnění úlohy orgánů činných v trestním řízení při odhalování hospodářské kriminality.

První část bakalářské práce charakterizovala hospodářské trestné činy. Byly rozlišeny pojmy hospodářská trestná činnost, hospodářská, ekonomická a finanční kriminalita. Dále byly specifikovány vlastnosti pachatelů a faktory, které tyto zločince ovlivňují. Také byly popsány formy hospodářské kriminality a právní úprava.

Další část byla věnována specifikům vybraných činů jednotlivých období. U těchto skutků byla uvedena základní charakteristika, dále faktory, které ovlivňovaly pachatele ke spáchání trestného činu. Tento popis byl doplněn grafy a příklady z praxe. Od 60. let se na území ČR objevovaly trestné činy rozkrádání socialistického majetku, podplácení a rozvíjel se organizovaný zločin. V následujícím období se nejvíce objevovala zpronevěra a nekalá soutěž. Po roce 2009 došlo k velkému rozvoji padělání platebních prostředků a zkrácení daně.

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na analýzu vývoje hospodářské trestné činnosti na území ČR. Tato analýza byla provedena na základě policejních statistik kriminality, ze kterých je zřejmé, že tato kriminalita se na území ČR objevovala již za socialismu. V tomto období se počet HTČ pohyboval kolem 14 000, po roce 1989 se počet rapidně zvýšil. Tento rostoucí charakter pokračoval až do roku 1999, v tomto časovém úseku bylo průměrně spácháno 22 000 hospodářských trestných činů ročně. Po roce 2000 hospodářská kriminalita kolísala. V roce 2005 bylo zjištěno historicky nejvíce HTČ. V následujících letech hospodářská trestná činnost pouze klesala. Výše škody se ve sledovaném období pohybovala průměrně kolem 16 miliard. Výjimkou je období 2000 – 2005, kdy byla škoda průměrně vyčíslena na 40 miliard Kč.

V poslední části byla přiblížena úloha orgánů činných v trestním řízení při odhalování hospodářské kriminality. Vyšetřováním této trestné činnosti se nejprve zabývala Veřejná

bezpečnost a na její práci dohlížel prokurátor. V současné době existují policejní útvary, které se specializují na odhalování hospodářské kriminality. Nad činností policejních orgánů vykonává dozor státní zástupce, který následně rozhoduje o podání obžaloby k soudu. Mimo policejní orgány odhaluje hospodářskou trestnou činnost řada českých i mezinárodních organizací.

Přestože je hospodářská trestná činnost v posledních letech spíše na ústupu, způsobené škody stále nejsou nikterak zanedbatelné. Je tedy třeba věnovat pozornost různým preventivním akcím a programům, které by měly odrazovat pachatele od kriminálního jednání. Mohou to být různé přednášky ve školách či celoevropské kampaně, jako příklad lze uvést akci #BuySavePaySave, která byla zaměřena na problematiku online podvodů a #CyberScams, která seznamuje občany s nejběžnějšími podvody na internetu.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství cel, 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>
- [2] ČASTORÁL, Zdeněk. *Ekonomická kriminalita a management*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. 352 s. ISBN 978-80-7452-005-1.
- [3] Česká obchodní inspekce. Výroční zpráva o činnosti ČOI za rok 2007. In: *Česká obchodní inspekce* [online]. Praha: ČOI, © 2007 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/vyrocní-zpravy/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-coi/>
- [4] Česká republika Nejvyšší kontrolní úřad [online]. Praha: NKÚ [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/postaveni-a-působnost/>
- [5] *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: Finanční analytický úřad, © 2017 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <http://www.financnianalytickyyurad.cz/>
- [6] FRYŠTÁK, Marek. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava: Key Publishing, 2007. 205 s. ISBN 978-80-87134-34-4.
- [7] Generální inspekce bezpečnostních sborů [online]. Praha: Generální inspekce bezpečnostních sborů, © 2012-2016 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://www.gibs.cz/>
- [8] HABÁŇ, Petr. Krácení daní za 260 milionů. In: *Finanční správa* [online]. Praha: Finanční správa © 2013 – 2018, 24. 10. 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/tz-2018/kraceni-dani-za-260-milionu-9413>
- [9] HONČÍKOVÁ, Michaela. Zpronevěra. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2019, 3. 6. 2009 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zpronevera-461594.aspx>
- [10] CHMELÍK, Jan., Eduard BRUNA. *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. 204 s. ISBN 978-80-7408-109-5.
- [11] CHMELÍK, Jan, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.

- [12] ibadatelna. *Centrum pro dokumentaci totalitních režimů* [online]. Praha: Centrum pro dokumentaci totalitních režimů, © 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.ibadatelna.cz/cs/slovník/sbor-narodni-bezpecnosti>
- [13] *Interpol* [online]. INTERPOL, 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/en>
- [14] KOŽELUH, Jan. Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku a krádež. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/neopravnene-opatreni-padelani-a-pozmeneni-platebniho-prostredku-a-kradez.aspx>
- [15] KREJČÍ, Kateřina. Neoprávněně vybrala z platebních karet finanční hotovost. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/neopravnene-vybrala-z-platebnich-karet-financi-hotovost.aspx>
- [16] MAREŠOVÁ, Alena. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 149 s. ISBN 978-80-7338-110-3.
- [17] Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (po aktualizaci v roce 2018). In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, ©2019 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-dokumenty.aspx>
- [18] Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2004. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, © 2019 [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>
- [19] Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2005. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, © 2019 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

- [20] Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, © 2019 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>
- [21] Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR, © 2019 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>
- [22] Ministerstvo vnitra České republiky. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: MVČR © 2019 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>
- [23] Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika. Stadia trestního řízení. In: *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. Háka software, © 2012 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-rizeni-v-trestnich-a-netrestnich-vecech/stadia-trestniho-izeni>
- [24] Olaf. *Evropská komise* [online]. Evropská komise, 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_cs
- [25] PAVLÍČKOVÁ, Michaela. Obvinění ze zpronevěry si vyslechl mladý muž z Českokrumlovska. In: *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, © 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zpronevera-466865.aspx>
- [26] POLANKA, Pavel. Zboží s motivem „HELLO KITTY“ zadrženo v souvislosti s podezřením na porušení práv k ochranné známce. In: *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství cel, 29. 1. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/crplzen/tiskove-zpravy/2009/Stranky/hello-kitty-ch-tc.aspx>
- [27] *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR, ©2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx>

- [28] PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0.
- [29] ŘIHÁK, Hynek. Máme republiku rudou, kradu, kradeš, kradou. *Bylo za komunistů lépe?* České Budějovice: KKnihy Pavel Kohout, 2018, s. 25–31 [cit. 2019-01-18]. ISBN 978-80-7570-098-8.
- [30] SCHEINOST, Miroslav. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 152 s. ISBN 80-7338-031-5.
- [31] ŠMÍD, Tomáš, KUPKA, Petr, 2011. *Český organizovaný zločin*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. 348 s. ISBN 978-80-210-5618-3.
- [32] Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Výroční zpráva 1996. In: *ÚOHS* [online]. Praha: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže © 2012, 1997 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>
- [33] VANTUCH, Pavel. Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. In: *Právní rádce* [online]. Economia, a.s., © 1996-2018, 21.10.2009 [cit. 2018-12-09]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-38730700-novy-trestni-zakonik-c-40-2009-sb>.
- [34] Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon. In: Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 65, str. 483–488.
- [35] Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 66, str. 153- 155.
- [36] Zákon č. 40/ 2009 Sb., Zákon trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244.